

Övergången från arbete till pension 2012

Transition from work to retirement 2012

I korta drag

Övergången från arbete till pension

Temarapporten för tredje kvartalet 2014 behandlar övergången mellan arbete och pension. Underlag till rapporten är en tilläggsundersökning, av Eurostat kallad ad hoc-modul, som genomfördes för delar av Arbetskraftsundersökningarnas (AKU:s) urval under 2012. Undersökningen riktades till personer i åldern 50-69 år som antingen var sysselsatta eller ej sysselsatta som arbetat någon gång efter att de fyllt 50 år. Ad hoc-moduler har kopplats på AKU årligen sedan 1999 med varierande ämnen. Tidigare har all presentation av resultaten gjorts av Eurostat. SCB har som målsättning att fortsättningsvis publicera resultaten från dessa tilläggsundersökningar.

- Den genomsnittliga åldern vid första uttaget av ålderspension bland personer i åldern 50-69 år var 64 år i Sverige 2012. Den ålder som anges för första pensionsuttaget behöver inte sammanfalla med åldern då personen slutat arbeta. För hela EU-28 var genomsnittet 59 år. Andelen personer i åldersgruppen 50-69 år som tog ut pension i Sverige var 43,7 procent. I hela EU-28 var motsvarande siffra 41,5 procent. I åldersgruppen 50-64 år hade däremot Sverige den tredje lägsta andelen som tog ut pension av de europeiska länderna. Andelen var 13,8 procent i Sverige medan genomsnittet i EU-28 var 27,9 procent.
- Andelen personer som tog ut en pension och som tagit ut förtidspension var högre i Sverige än genomsnittet för EU-28. Det var 48,7 procent kvinnor som tog ut en förtidspension i Sverige, bland männen var andelen 43,5 procent. Det kan jämföras med EU-28 där andelen förtidspensionerade kvinnor var 32,8 procent och andelen män var 45,0 procent. Förtidspension definieras i relation till den normala pensionsåldern i landet vilket innebär att den varierar mellan länder.
- Andelen sysselsatta bland de som tog ut en pension i EU-28 var 19,2 procent medan motsvarande siffra för Sverige var 37,7 procent. De länder som hade en större andel sysselsatta bland de som tog ut pension jämfört med Sverige var Norge och Island. Fördelningen mellan könen var jämn i EU-28 till skillnad från Sverige där det var en större andel män än kvinnor som var sysselsatta bland de som tog ut pension. I Sve-

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Peter Beijron, SCB, tfn 08 – 506 940 06, peter.beijron@scb.se
Cecilia Westin, SCB, tfn 08 – 506 945 48, cecilia.westin@scb.se

Statistics Sweden is responsible for the official statistics within this area and has produced these statistics.

Series AM – Arbetsmarknad 110 SM Published on 18 november 2014.

URN:NBN:SE:SCB-2014-AM110SM1404_pdf

Previous publication: See the section Facts about the statistics.

The publisher of Statistical Reports is Stefan Lundgren, Statistics Sweden.

rige var 42,0 procent av männen sysselsatta jämfört med 33,4 procent bland kvinnorna.

- I Sverige var det 29,8 procent bland de som tog ut pension och slutat arbeta som uppgav att de velat fortsätta arbeta. Bland männen var andelen 24,5 procent medan den för kvinnor var 34,5 procent. Genomsnittet för EU-28 var 28,0 procent.
- Den vanligast förekommande pensionstypen i Sverige var allmän pension, till exempel inkomst- eller garantipension. Av de som svarat att de tog ut pension 2012 var det 83,6 procent som svarade att de tog ut någon form av allmän pension. Andelen som svarade att de tog ut en privat pensionsförsäkring var 47,1 procent. Andelen som tog ut flera typer av pension var 78,6 procent. Andelen som endast tog ut allmän ålderspension i Sverige var 7,7 procent.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	5
Inledning	5
Eurostats Ad Hoc-Moduler	6
Generellt om systemet med Ad Hoc-Moduler	6
2012 års modul - Övergången från arbete till pension	7
En beskrivning av det svenska pensionssystemet	8
Övergången från arbete till pension 2012	10
Internationell jämförelse	11
Övergången mellan arbete och pension i Sverige 2012	17
Tabeller	20
1. Andel som tog ut pension 2012 i befolkningen 50-69 år efter land och kön, 2012.	20
2. Andel som tog ut pension 2012 i befolkningen 50-69 år efter land och ålder, 2012.	21
3. Genomsnittlig ålder då personen först tog ut pension, befolkningen 50-69 år efter land och kön, 2012.	22
4. Andel förtidspensionerade bland personer i åldern 50-69 år som tar ut en ålderspension efter land och kön, 2012. Procent	23
5. Pensionstyper, andel av personer i åldern 50-69 år efter land, 2012. Procent	24
6. Andel personer i åldern 50-69 som gått ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension bland de som tar ut pension, efter land och kön, 2012. Procent	25
7. Andel personer i åldern 50-69 år som tar ut pension och som när de slutat arbeta velat fortsätta arbeta, efter land och kön, 2012. Procent	26
8. Andel sysselsatta bland personer som tar ut pension i åldern 50-69 år efter land och kön, 2012. Procent	27
9. Huvudsaklig orsak till varför personer i åldern 50-69 år som tar ut en pension slutat arbeta, efter land. Procent	28
10. Personer i åldern 50-69 som fortsätter att arbeta av andra skäl än ekonomiska efter att de börjat ta ut pension, efter land, 2012. Procent.	29
11. Vanligaste pensionstyper i Sverige för personer i åldern 50-69 år som tar ut en pension efter kön och utbildningsnivå. Procent	30
12. Andel personer i åldern 50-69 år som fortsätter att arbeta efter att de börjat ta ut pension, efter orsak till fortsatt arbete kön och utbildningsnivå. Procent	31
13. Förtidspension bland personer i åldern 50-69 år som tar ut ålderspension i Sverige efter kön och utbildningsnivå. Procent	31
14. Andel personer i åldern 50-69 år som när det slutat arbeta velat fortsätta arbeta efter kön och utbildningsnivå, 2012. Procent	32
15. Orsak till varför personer i åldern 50-69 år som tar ut pension slutat arbeta efter kön och utbildningsnivå. Procent	32

Fakta om statistiken	33
Dataunderlag	33
Definitioner och förklaringar	33
Så görs statistiken	35
Statistikens tillförlitlighet	35
Bra att veta	36
Bilagor	37
Blankett 2012 års ad hoc-modul med instruktioner	37
Mapping of pensions	45
In English	47
Summary	47
List of tables	48
List of terms	49

Statistiken med kommentarer

Inledning

I de kvartalsvisa statistiska meddelandena (SM) från Arbetskraftsundersökningarna (AKU) beskrivs arbetsmarknadssituationen för befolkningen i åldern 15-74 år. Utöver denna beskrivning infördes under det första kvartalet 2009 en mer fördjupad beskrivning av ett specifikt ämne i form av ett tema.

Temarapporten för tredje kvartalet 2014 behandlar övergången mellan arbete och pension. Underlag till rapporten är en tilläggsundersökning, av Eurostat kallad ad hoc-modul, som gick till delar av AKU:s urval under 2012. Dessa har genomförts årligen på uppdrag av Eurostat sedan 1999 med varierande ämnen. Tidigare har all presentation av resultaten gjorts av Eurostat. SCB har som målsättning att fortsättningsvis publicera resultaten från dessa tilläggsundersökningar.

Det första kapitlet beskriver systemet med Eurostats tilläggsundersökningar på ett generellt plan. Sedan görs en genomgång av 2012 års tillägg mer specifikt. Kapitlet avslutas sedan med en övergripande beskrivning av det svenska pensionssystemet. Beskrivningen av det svenska pensionssystemet är skriven av Eskil Wadensjö. Författarna vill rikta ett stort tack till Eskil för detta bidrag.

I det andra kapitlet presenteras resultaten från undersökningen. Till att börja med kommer Sverige att jämföras med övriga Europeiska länder i framställningen. Därefter presenteras de svenska resultaten mer utförligt.

Eurostats Ad Hoc-Moduler

Generellt om systemet med Ad Hoc-Moduler

Arbetskraftsundersökningarna är anpassade till internationella krav i form av riktlinjer och rekommendationer från ILO och EU-lagstiftning. Inom det Europeiska samarbetet (ESS) går undersökningarna under namnet Labour Force Survey, LFS. I statistiksamarbetet ingår EU:s medlemsländer, kandidatländer samt EFTA-länderna dit bland andra Norge och Island hör. Den Europeiska lagstiftningen syftar bland annat till en gemensam tillämpning av ILO:s begrepp.

Sedan 1999 så genomförs på uppdrag av EU en ad hoc-modul varje år som läggs till den ordinarie AKU-blanketten. Delar av urvalet får sedan denna tilläggsundersökning. Syftet med dessa ad hoc-moduler är att ge användarna statistisk information om särskilda ämnen som inte ryms inom ramen för ordinarie AKU.

Då syftet med ad hoc-modulerna har varit att arbeta fram ett system av återkommande tilläggsundersökningar så har framförallt de tidiga ad hoc-modulerna brister i design. Till det kommer ytterligare kvalitetsbrister som uppstått i och med att data inte använts på nationell nivå samt bristande dokumentation. Sammantaget innebär detta att resultaten för de svenska ad hoc-modulerna före 2009 bör användas med försiktighet och förfrågningar kring dessa bör riktas till Eurostat. De senaste åren har dock processen både hos Eurostat och SCB förbättrats.

I tabell 1 visas en lista över de ad hoc-moduler som genomförts 1999-2014. En målsättning med modulerna är att de ämnen som väljs ska återkomma med viss frekvens för att kunna mäta förändringar över tid.

Tabell 1. Ad hoc-moduler 1999-2014.

År	Ämne
1999	Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar
2000	Övergången från skolan till arbetslivet
2001	Arbetstidens längd och utformning
2002	Anställning av personer med funktionshinder
2003	Livslångt lärande
2004	Arbetets organisation och arbetstid
2005	Förenlighet mellan arbets- och familjeliv
2006	Övergång från arbetsliv till pension
2007	Arbetsolyckor och arbetsrelaterade hälsoproblem
2008	Arbetsmarknadssituationen för migranter och deras barn
2009	Ungdomars inträde på arbetsmarknaden
2010	Möjlighet att förena arbete och familjeliv
2011	Anställning av personer med funktionshinder
2012	Övergången från arbete till pension
2013	Arbetsolyckor och andra arbetsrelaterade hälsoproblem
2014	Arbetsmarknadssituationen för migranter och deras barn

Källa: Eurostat.

Ämnesval styrs av Eurostat och schemat fastställs i förordningar som antas av Europeiska Kommissionen. För att medlemsländerna ska kunna implementera undersökningen på ett ordnat sätt måste ämnet vara fastställt minst 24 månader innan undersökningen ska genomföras¹. I dagsläget är schemat till och med 2018 fastställt, se tabell 2.

¹ 2015 genomförs ingen tilläggsundersökning i Eurostats regi på grund av förändringar i den juridiska styrningen.

Tabell 2. Schema för EU's ad hoc-moduler 2016-2018.

År	Ämne
2016	Unga på arbetsmarknaden
2017	Verksamhet som egenföretagare
2018	Möjlighet att förena arbete och familjeliv

Källa:Eurostat.

Inför genomförandet av en ad hoc-modul pågår arbete både hos Eurostat och hos medlemsländerna. I den inledande fasen tas en blankett fram i en arbetsgrupp hos Eurostat bestående av medarbetare från medlemsländernas statistikmyndigheter. När arbetet på den Europeiska nivån är avklarat så återstår en hel del arbete för de nationella statistikmyndigheterna. Blanketten översätts, genomgår mätteknisk granskning och programmeras in i AKU:s elektroniska blankett.

Efter varje genomförd omgång så levereras mikrodata av medlemsländerna till Eurostat. Sedan analyseras resultaten av Eurostat och en rapport publiceras där kvalitén på det insamlade materialet bedöms. Tabeller baserade på levererad mikrodata publiceras i Eurostats databas på deras webbsida, som regel ett till två år efter avslutad undersökning².

2012 års modul - Övergången från arbete till pension

Ad hoc-modulen för 2012 regleras i Europeiska Kommissionens förordning 249/2011. I denna motiveras ämnesvalet som intressant dels för EU2020 strategin som antagits och även det särskilda EU-målet rörande tillräckliga och hållbara pensioner. I förordningen beskrivs i detalj hur variablerna i undersökningen ska kodas.

Målpopulation

Undersökningen riktades till följande delar av befolkningen:

- Sysselsatta personer i åldern 50-69 år
- Ej sysselsatta personer i åldern 50-69 år som arbetat någon gång efter att de fyllt 50.

Anledningen till att inte hela befolkningen i åldern 50-69 år inkluderades i målpopulationen var framförallt för att begränsa uppgiftslämnarbördan. Valet av målpopulation innebär dock att det inte går att generalisera resultaten fullt ut till befolkningen 50-69 år. För Sveriges del innebär valet av målpopulation att 90,6 procent av den totala åldersgruppen 50-69 år inkluderades i ad hoc-modulen. Resterande 9,4 procent bestod av ej sysselsatta personer i åldern 50-69 år som inte arbetat efter att de fyllt 50 år.

Valet av målpopulation får även konsekvensen att kvinnor är underrepresenterade jämfört med hela åldersgruppen. Detta gäller framförallt länder där kvinnors arbetskraftsdeltagande är lågt. Det bör hållas i åtanke när resultaten analyseras. För Sverige faller 7,3 procent av männen i åldersgruppen utanför målpopulationen medan motsvarande andel är 11,6 procent bland kvinnorna.

Variabler

I förordningen för ad hoc-modulen definieras 11 variabler som ska samlas in. Dessa listas i tabell 3:

² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/EU_labour_force_survey_-_ad_hoc_modules

Tabell 3. Variabelförteckning AHM 2012.

Variabelnamn	Förklaring	Åldersgrupp	Undergrupp
PENSION	Om en person tar ut någon form av pension.	50-69 år	
PENSTYPER	Vilken/vilka typer av pension som personen tar ut.	50-69 år	
EARLYRET	Om personen gick i pension i förtid.	50-69 år	
AGEPENS	Vid vilken ålder personen började ta ut ålderspension.	50-69 år	
REASNOT	Huvudsaklig anledning till att personen slutade arbeta.	50-69 år	Ej Sysselsatta
WORKLONG	Om personen, när de slutade arbeta, hade velat fortsätta arbeta längre.	50-69 år	Ej Sysselsatta
REDUCHRS	Om personen gick ner i arbetstid som ett steg mot heltidspensionering.	55-69 år	
STAYWORK	Huvudsaklig anledning till att personen fortsatt att arbeta efter att de börjat ta ut pension.	50-69 år	Sysselsatta
PLANSTOP	När personen planerar att sluta arbeta.	50-69 år	Sysselsatta
BUILDPEN	Vilken/vilka typer av pensioner personen kommer ha möjlighet att ta ut när de börjar ta ut ålderspension.	50-69 år	Personer som ej tar ut pension
CONTWORK	Om personen tror att de kommer fortsätta arbeta/söka arbete efter att de börjat ta ut pension.	50-69 år	Sysselsatta/arbetslösa som ej tar ut pension idag och som kommer ha möjlighet att ta ut pension.

Källa: Eurostat.

I den rapport där Eurostat utvärderar modulens kvalitet delas variablerna in i tre grupper efter en grov rangordning av jämförbarheten³:

- God jämförbarhet: PENSION, AGEPENS
- Kan finnas problem med jämförbarhet: PENSTYPER, EARLYRET, WORKLONG, REASNOT, REDUCHRS, STAYWORK
- Problematiska att jämföra mellan länder: PLANSTOP, BUILDPEN, CONTWORK

Redovisningen i denna rapport kommer att inkludera variabler från de två första grupperna när internationella jämförelser görs.

En beskrivning av det svenska pensionssystemet

Följande kapitel ger en översiktlig beskrivning av det svenska pensionssystemet och hur det utvecklats över tiden. Kapitlet är skrivet av Eskil Wadensjö.

Starten

Sverige införde 1913 som första land ett allmänt pensionssystem som täckte hela befolkningen. Det allmänna pensionssystemet hade dels en avgiftsbaserad, fondbaserad del, men dels också en möjlighet att få pension efter inkomstprövning för dem som fick ingen eller en låg pension från den första delen. Pensionsåldern var 67 år och förtidspensionering blev en del av systemet. Det genomfördes förändringar under mellankrigstiden, men den stora förändringen kom efter beslut i Riksdagen 1946 och trädde i kraft 1948. Vi fick en folkpension.

Folkpension och ATP

Folkpensionen var lika för alla med undantag för att äkta makar där båda var pensionerade fick en något lägre pension än vad två ensamstående pensionärer fick tillsammans. Pensionen var inte hög men tillräckligt för att eliminera fattigdomen bland de äldre. Flera grupper hade dock högre pensioner genom kompletterande avtalsbestämda pensionssystem. Eftersom vissa saknade kompletterande avtalsbestämda pensionssystem tillsattes en offentlig utredning om tilläggspensioner. Efter en politisk strid som inkluderade en folkomröstning och ett nyval infördes en allmän tilläggspension, ATP, från och med år 1960. För en full ATP-pension krävdes 30 år med en inkomst över ett visst belopp, om färre år gjordes en proportionell reduktion. Pensionen baserades på de 15 åren med högst inkomst. Det fanns ett tak för hur hög inkomst under ett år som kunde

³http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/documents/Evaluation%20report%20AHM%202012.pdf

ligga till grund för beräkningen av pensionen. ATP-systemet var förmånsbestämt. Pensionsåldern var fortfarande 67 år.

Under 1970-talet genomfördes olika förändringar som innebar mer generösa bestämmelser. Det kom tillägg för dem som hade låga pensioner, bostadstillägg infördes och pensionsåldern sänktes från 67 till 65 år. Det blev även lättare att få en förtidspension. Från 1970 blev det möjligt för äldre att få en förtidspension av kombinerat medicinska och arbetsmarknadsskäl och från 1972 kunde äldre som hade blivit utförsäkrade från arbetslöshetsförsäkringen få en förtidspension av enbart arbetsmarknadsskäl. Det infördes också en möjlighet till en förmånlig delpension för dem som var mellan 60 och 65 år.

Ett nytt pensionssystem

Under 1980-talet uppstod en oro för kostnaderna för pensionerna. Det var en period med lägre tillväxt i den svenska ekonomin än tidigare och en snabbare åldrande befolkning än vad som tidigare hade prognostiserats. En ny utredning föreslog ett helt nytt system, ett avgiftsbaserat inkomstpensionssystem.

Olika neddragningar genomfördes i pensionssystemen. Möjligheterna att få förtidspension av arbetsmarknadsskäl togs bort 1991 och av kombinerat medicinska och arbetsmarknadsskäl år 1997. En speciell delpension som införts på 1970-talet avvecklades i samband med införandet av det nya pensionssystemet.

Det nya pensionssystemet infördes efter riksdagsbeslut 1994 och 1998. Det består av två delar som båda är avgiftsfinansierade: en inkomstpension och en premiepension. Inkomstpensionen är avgiftsbestämd men är samtidigt ett pay-as-you-go system, vilket innebär att inbetalningarna inte fonderas (på engelska är termen Notional Defined Cost (NDC) – system). Ökade åtaganden vad gäller utbetalningarna ett år ska finansieras av samma års avgiftsinbetalningar. Minskar inbetalningarna skall därför pensionerna minska proportionellt. Det finns dock fonder, AP-fonderna, för att minska de svängningar i utbetalade pensioner som beror på att inbetalningarna till systemet varierar med konjunkturen. Det finns på så sätt en balanseringsmekanism. Den har dock inte hindrat att pensionerna minskat vissa år. Det sker en gradvis övergång till det nya systemet.

För dem som inte har haft inkomster eller endast mycket låga sådana finns en garantipension. Den kan betalas från och med att en person har fyllt 65. Den kan i viss mening ses som en fortsättning på den gamla folkpensionen. Garantipensionen är prisindexreglerad till skillnad från inkomstpensionen, som är reglerad efter ett index baserat på utvecklingen av den svenska ekonomin. Det krävs att en person har varit bosatt i Sverige i 40 år för att få en full garantipension, vid färre år sker en proportionell reduktion.

Även de avtalsbestämda pensionssystemen har utvecklats i riktning från att vara förmånsbestämda till att bli avgiftsbestämda.

Hur ser systemet ut nu?

Det nuvarande svenska pensionssystemet kan sägas bestå av tre lager: det allmänna systemet, avtalssystemen och privata pensionsförsäkringar.

Det allmänna systemet består av tre delar: inkomstpension, premiepension och garantipension, där de olika delarna är beskrivna ovan. Dessutom finns det för dem som är födda mellan 1938 och 1953 en kombination av det gamla (ATP-systemet) och det nya systemet och för dem de som är födda 1937 eller tidigare gäller att hela pensionen är baserad på det gamla ATP-systemet. Det finns ingen fast pensionsålder; den lägsta är 61 men det finns ingen övre åldersgräns för när pensionen måste börjas tas ut. Lagen om anställningsskydd gäller sedan 2003 upp till 67 års ålder.

Nästa system är de kollektivavtalade avtalspensionerna. Här finns det fyra större system och några mindre som i regel har en utformning som motsvarar den i något av de större systemen. De fyra stora är för statsanställda, för kommunal- och landstinganställda, för tjänstemän i privat sektor och för arbetare i privat sektor. En del personer har arbetat i flera sektorer och kan därför ha pensionsde-

lar från flera olika system. Även här kan pensionens storlek bero på när man har pensionerats (systemen har förändrats).

Det tredje lagret är privata pensionsförsäkringar som personer köper från olika försäkringsbolag. De är något vanligare bland kvinnor än bland män, men män har i genomsnitt större pensioner från privata pensionsförsäkringar.

Det finns en del andra typer av pensioner. De som har högre befattningar i stora privata försäkringar får ibland som en del av anställningskontraktet en pension (som alltså arbetsgivaren betalar). Många har arbetat och/eller varit bosatta i andra länder och kan därmed vara berättigade till pensioner från dessa andra länder. Det gäller personer födda i Sverige som varit utomlands och arbetat ett antal år, men än vanligare är att personer som är födda i ett annat land och som i vuxen ålder kommit till Sverige har rätt till pension från det land de har kommit från.

Pensionssystemet i framtiden

I Sverige förs nu en liknande diskussion som i slutet av 1980-talet och i början av 1990-talet. Andelen av befolkningen som är i äldre ålder ökar, vilket leder till problem bland annat vad gäller pensionssystemet. Ett sätt är att minska problemen är att öka den ålder vid vilken utträde ur arbetslivet sker. En offentlig utredning, Pensionsåldersutredningen, arbetade under ett par år med denna fråga och lade 2013 fram sitt slutbetänkande. Det innehöll ett stort antal förslag som syftade till att höja utträdesåldern. Flera av förslagen innebar höjningar av åldersgränserna i olika socialförsäkringar, inklusive pensionssystemet, men också en höjning av åldern enligt LAS (lagen som anställningsskydd) från 67 till 69 år. Hittills har inga beslut fattats av Riksdagen till följd av utredningens förslag.

Övergången från arbete till pension 2012

I detta avsnitt kommer resultaten från 2012 års ad hoc-modul att presenteras. Som bakgrund redovisas nedan några grundläggande uppgifter om arbetsmarknadssituation för ad hoc-modulens målpopulation. Värt att nämna är att åldersgruppen 50-69 år är mer heterogen än de som vanligtvis används, 55-64 och 65-74 år, eftersom den sträcker sig över det ålderssegment där många lämnar arbetsmarknaden. Som tidigare beskrivits så inkluderas 90,6 procent av åldersgruppen 50-69 år i ad hoc-modulen.

Tabell 4. Fakta ad hoc-modulens målpopulation 2012

	Totalt	Män	Kvinnor
Befolkningen (1000-tal personer)	2 122	1 088	1 034
Arbetskraften (1000-tal personer)	1 530,0	809,0	721,0
Arbetskraftstal (procent)	72,1	74,4	69,7
Sysselsatta (1000-tal personer)	1 468,0	774,0	694,0
Sysselsättningsgrad (procent)	69,2	71,1	67,1
Arbetslösa (1000-tal personer)	61,0	35,0	26,0
Arbetslöshetstal (procent)	4,0	4,3	3,6
Ej i arbetskraften (1000-tal personer)	592,0	279,0	313,0
Andel utanför arbetskraften (procent)	27,9	25,6	30,3

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Målpopulationen för ad hoc-modulen omfattade 2 122 000 personer i åldersgruppen 50-69 år. Jämfört med hela åldersgruppen innebär det att 200 000 personer inte inkluderades då de varken var sysselsatta eller hade arbetat efter 50 års ålder. Arbetskraftstalet i målpopulationen var 72,1 procent, medan det för hela åldersgruppen var 65,9 procent. Antalet sysselsatta var detsamma i både ad hoc-modulen och hela åldersgruppen. I och med att antalet i befolkningen skiljer sig åt var dock sysselsättningsgraden högre i ad hoc-modulen jämfört med hela åldersgruppen.

De arbetslösa utgör en liten del oavsett vilken målpopulation som används. Däremot skiljer sig antalet utanför arbetskraften markant då majoriteten av de 200 000 personer som inte inkluderas i målpopulationen för ad hoc-modulen tillhör denna grupp. Andelen utanför arbetskraften blir därmed lägre i ad hoc-modulens målpopulation jämfört med hela gruppen.

Internationell jämförelse

I detta avsnitt presenteras resultaten från tillägget för Sverige och övriga länder där tillägget genomfördes. De data som detta avsnitt baseras på finns tillgängliga på Eurostats hemsida⁴.

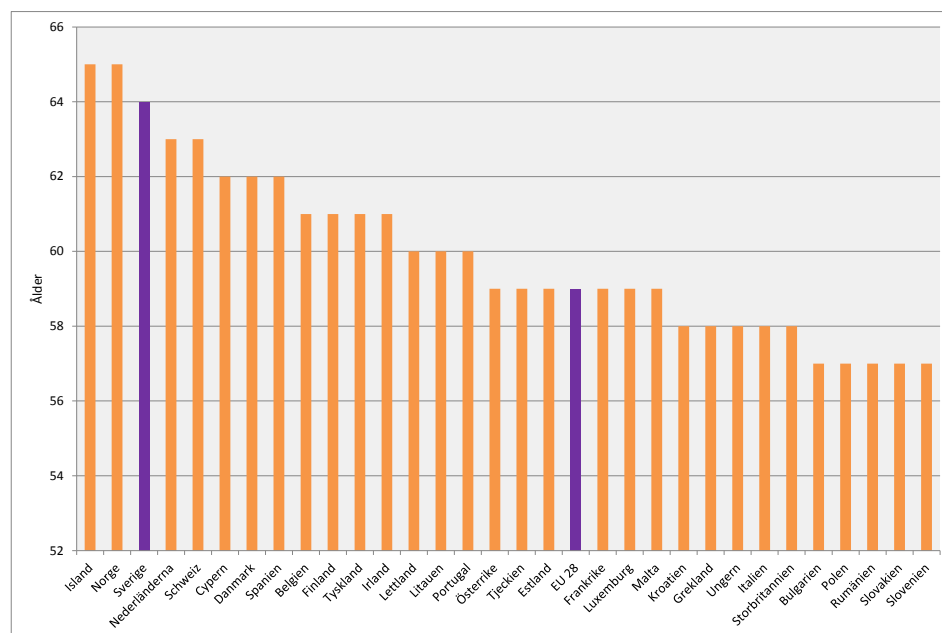
Viktiga definitioner i ad hoc-modulen 2012

Målpopulationen utgjordes av personer i åldern 50-69 år som antingen var sysselsatta eller ej sysselsatta som arbetat någon gång efter att de fyllt 50 år.

Pensionsålder är inte när man slutat arbeta utan när personen börjat ta ut pension. Pensionsåldern mäter således vid vilken ålder personer börjat ta ut pension.

Förtidspension kan vara antingen på heltid eller på deltid. Det innebär att en person som tar ut förtidspension fortfarande kan arbeta. Förtidspension definieras i relation till den normala pensionsåldern. Det bör hållas i åtanke att denna kan variera mellan olika länder och yrkesgrupper.

Diagram 1. **Genomsnittlig ålder då personen först tog ut ålderspension efter land, 2012. Ålder.**

Källa: Eurostat.

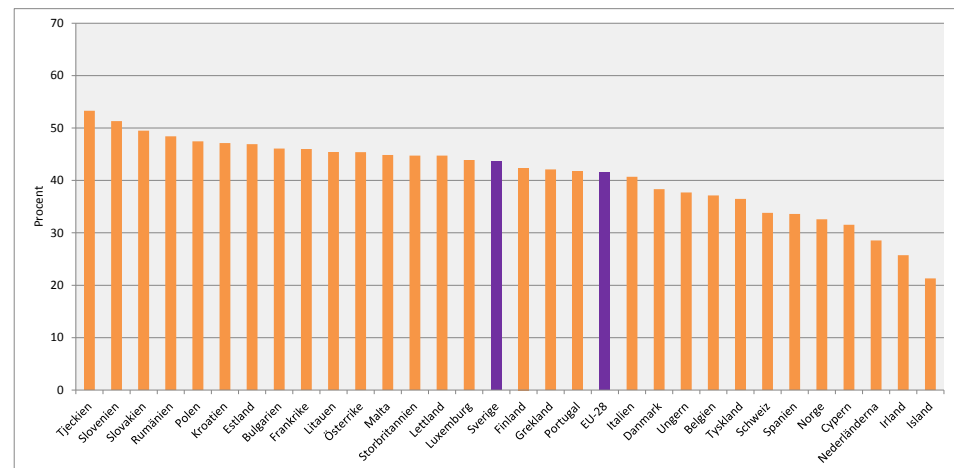
I diagram 1 visas genomsnittlig ålder då personer börjat ta ut ålderspension, uppdelat efter land. Den ålder som anges för första pensionsuttag behöver alltså inte sammanfalla med åldern då personen slutat arbeta. 2012 var genomsnittet i Sverige 64 år vilket var den tredje högsta pensionsåldern i EU-28. För EU-28 var den genomsnittliga pensionsåldern 59 år.

Det var ingen skillnad i ålder mellan kvinnor och män, varken i Sverige eller i EU-28. I de länder där pensionsåldern skiljde sig åt mellan könen var det fler länder som hade en högre genomsnittlig pensionsålder bland män än bland kvinnor. Det var endast Cypern och Storbritannien som hade en högre genomsnittlig pensionsålder bland kvinnor. Störst skillnad i pensionsålder mellan

⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database

kvinnor och män var det i Kroatien och Slovakien. I dessa länder var pensions-åldern för kvinnor 4 år lägre än männens.

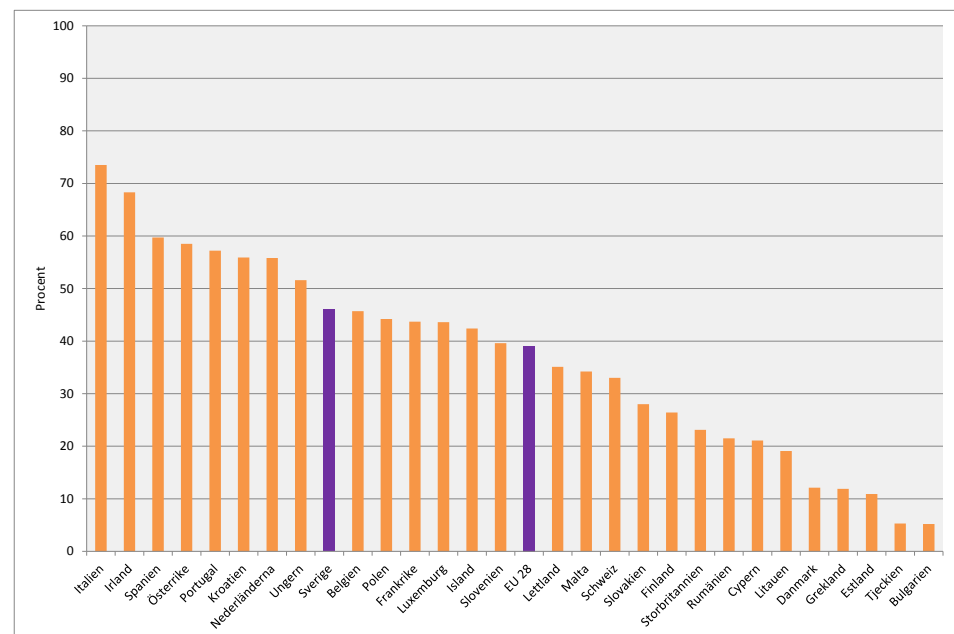
Diagram 2. **Andel som tog ut pension 2012 i befolkningen 50-69 år efter land, 2012.**

Källa: Eurostat.

Diagram 2 visar andelen personer i åldern 50-69 år som tog ut pension 2012 fördelat efter land. I Sverige var det 43,7 procent som tog ut pension. I hela EU-28 var motsvarande siffra 41,5 procent. I åldersgruppen 50-64 år hade däremot Sverige den lägsta andelen som tog ut pension av de europeiska länderna. Andelen var 13,8 procent i Sverige medan genomsnittet i EU-28 var 27,9 procent.

Diagram 3. **Andel förtidspensionerade bland personer som tar ut en ålderspension efter land⁵, 2012. Procent.**

Källa: Eurostat.

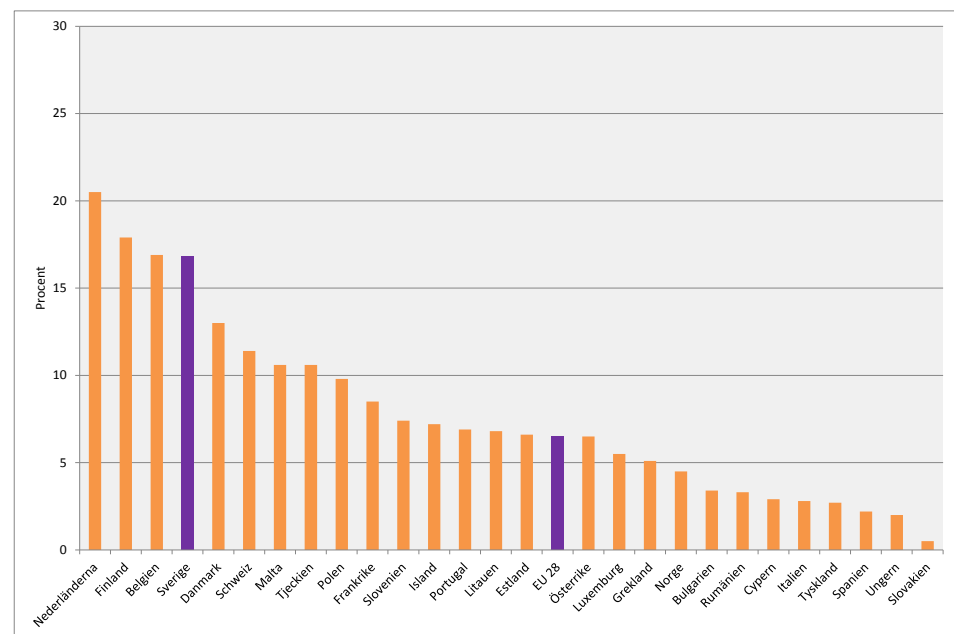
Diagram 3 visar andelen förtidspensionärer bland personer som tog ut en ålderspension 2012. I tillägsundersökningen innefattar förtidspensionärer både heltids- och deltidspensionärer. Vid jämförelser mellan länder bör det även hållas i åtanke att förtidspension definieras i relation till den normala pensionsåldern i landet. Då den typiska pensionsåldern varierar kan en person som tar ut en förtidspension i ett land vara äldre än den normala pensionsåldern i ett annat land.

⁵ Tyskland och Norge inkluderas inte i diagrammet på grund av problem med högt bortfall.

Andelen personer som tog ut en pension och som gått i pension i förtid varierade bland länderna i EU-28. Lägst andel förtidspensionärer var det i Tjeckien och Bulgarien. Andelen förtidspensionärer var störst i Italien där nästan 90 procent männen tog ut pension i förtid.

Andelen personer som tog ut en pension och som tagit ut förtidspension var högre i Sverige än genomsnittet för EU-28. Det var ca 48,7 procent kvinnor som tog ut en förtidspension i Sverige, bland männen var andelen 43,5 procent. Det kan jämföras med EU-28 där andelen förtidspensionerade kvinnor var ca 32,8 procent och andelen män var 45,0 procent.

Diagram 4. **Andel personer som gått ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension bland de som tar ut en pension, efter land⁶, 2012. Procent**

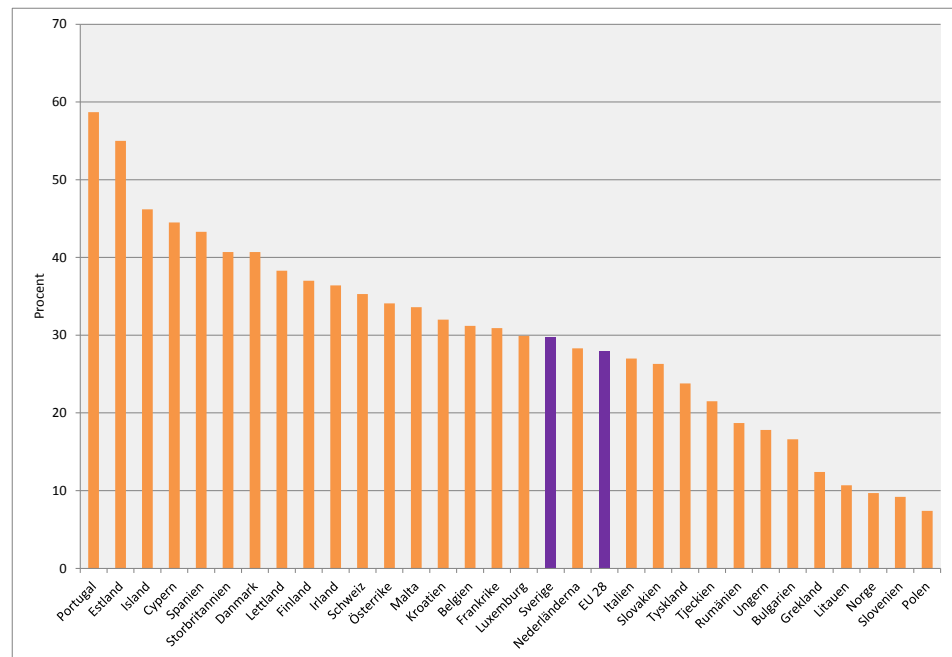

Källa: Eurostat.

I diagram 4 presenteras andelen personer som gått ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension efter land. I EU-28 gick 6,5 procent ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension, det var en större andel kvinnor än män som gick ner i arbetstid. Sverige hade den fjärde största andel personer som gick ner i arbetstid, det var endast Nederländerna, Finland och Belgien som hade större andelar. Till skillnad från EU-28 var det en större andel män än kvinnor som gick ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension i Sverige.

⁶ Irland, Kroatien, Storbritannien och Lettland inkluderas ej i diagrammet på grund av högt bortfall.

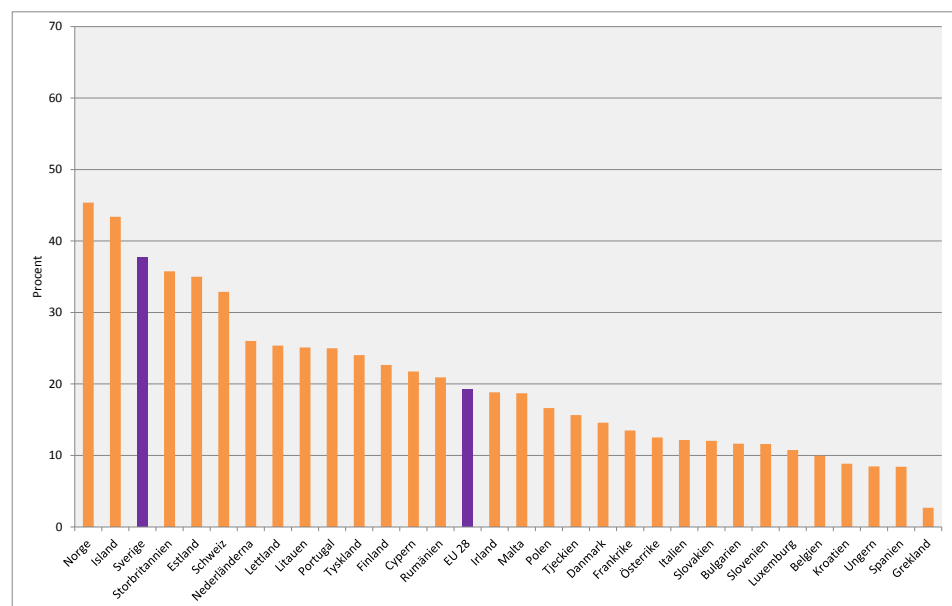
Diagram 5. **Andel personer som tar ut pension och som när de slutat arbeta velat fortsätta arbeta, efter land, 2012. Procent.**

Källa: Eurostat.

Diagram 5 visar andelen personer som tar ut pension och som när de slutat jobba hade velat arbeta längre. I Sverige ville 29,8 procent av de personer som slutat jobba arbeta längre. Genomsnittet för EU-28 var 28,0 procent. Högst andel var det i Portugal, där 58,7 procent hade velat fortsätta arbeta. Lägst andel var det i Polen, där 7,4 procent hade velat fortsätta att arbeta när de slutade. Det var en större andel svenska kvinnor än svenska män som hade velat jobba längre medan det i genomsnitt för hela EU-28 i större utsträckning var männen som velat fortsätta arbeta. Tillsammans med Island och Luxemburg hade Sverige störst skillnad mellan andelen kvinnor och män som velat arbeta längre.

Diagram 6. **Andelen sysselsatta bland personer som tar ut pension efter land, 2012. Procent.**

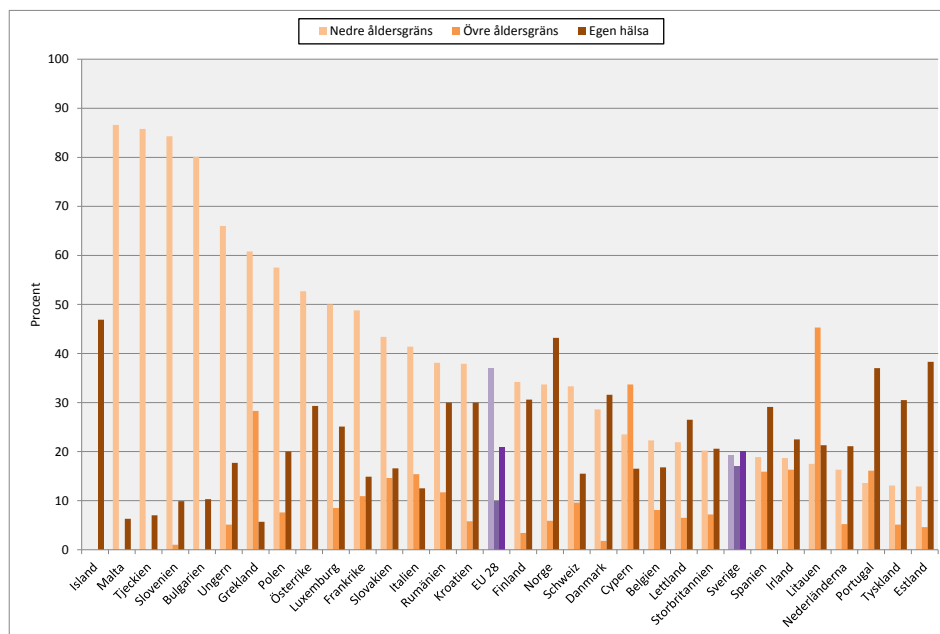

Källa: Eurostat.

En viktig distinktion är skillnaden mellan att ta ut pension och att gå i pension. Att ta ut pension är alltså inte samma sak som att sluta arbeta. Det innebär att både personer som är sysselsatta och ej sysselsatta finns bland de som tar ut pension. Diagram 6 visar hur stor andel av de som tog ut pension som samtidigt var sysselsatta 2012. Genomsnittet för EU-28 var 19,2 procent medan motsva-

rande siffra för Sverige var 37,7 procent. De länder som hade en större andel sysselsatta bland de som tog ut pension var Norge och Island. I Grekland var det endast 2,7 procent av de som tog ut pension som var sysselsatta. Fördelningen mellan könen var jämn i EU-28 till skillnad från Sverige där det var en större andel män än kvinnor som var sysselsatta bland de som tog ut pension. I Sverige var 42,0 procent av männen sysselsatta jämfört med 33,4 procent bland kvinnorna.

Diagram 7. Huvudsaklig orsak till varför personer som tog ut pension slutade att arbeta efter land, 2012. Procent.

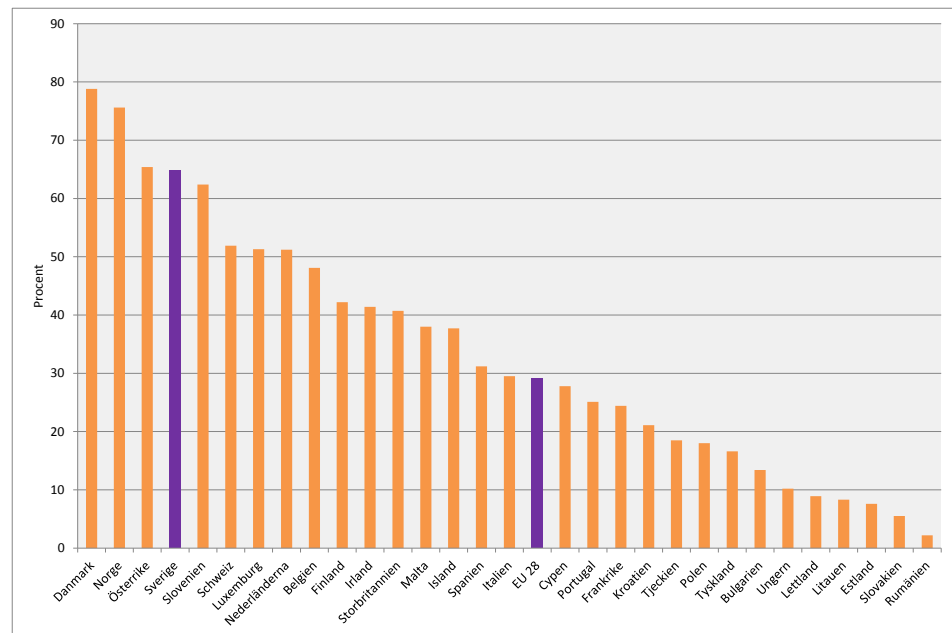
Källa: Eurostat.

Diagram 7 visar de tre vanligaste orsakerna till att personer i åldern 50-69 år som tog ut pension slutade att arbeta. I EU-28 var den vanligaste orsaken att personen uppnått en nedre åldersgräns⁷ för att ta ut pension, totalt var det 37,0 procent som angav detta som orsak. I nio av länderna svarade 50 procent eller mer att orsaken till att de slutat arbeta var just detta.

I Sverige var det en relativt jämn fördelning mellan orsakerna. De tre vanligaste var den egna hälsan, att personen hade uppnått den nedre åldersgränsen för pension och att personen hade uppnått den övre åldersgränsen för pension. Andelen för dessa tre alternativ uppgick till omkring 20 procent vardera. Utöver de tre alternativ som visas i diagrammet så svarade 12,8 procent i Sverige att de slutat att arbeta på grund av att de fått ett ekonomiskt fördelaktigt erbjudande i samband med att de slutade arbeta.

⁷ I Sverige var den nedre åldersgränsen 61 år medan det inte finns någon direkt övre åldersgräns. Däremot slutar LAS att gälla från 67 år vilket brukar ses som den övre åldersgränsen.

Diagram 8. **Personer som fortsätter att arbeta av andra skäl än ekonomiska efter att de börjat ta ut pension, efter land, 2012. Procent.**

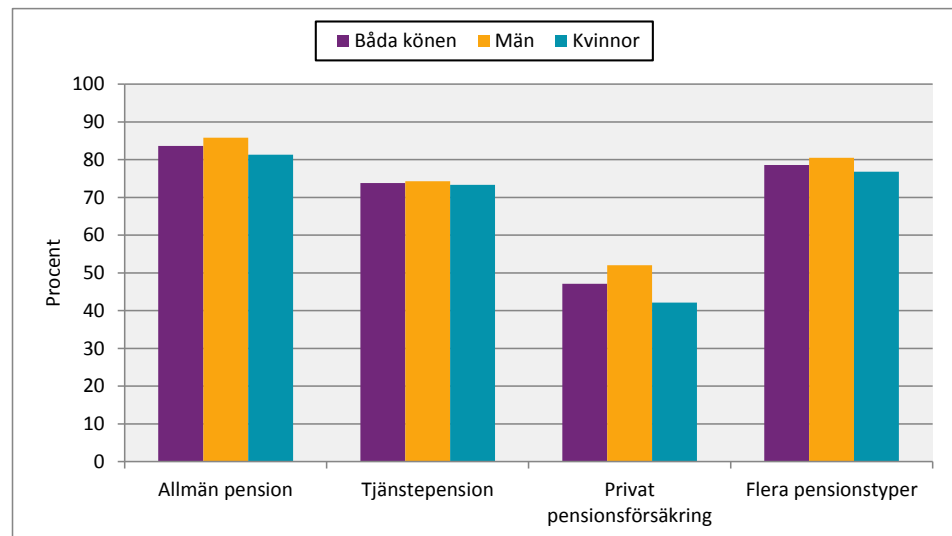
Källa: Eurostat.

I ad hoc-modulen tillfrågades personer som fortsatt att arbeta efter att de börjat ta ut pension om orsaken till varför de fortsatt att arbeta. De som svarat att de gjort det för säkra en tillräcklig inkomst antingen nu eller i framtiden kan anses ha fortsatt att arbeta av ekonomiska skäl. Diagram 8 visar andelen som angett att de fortsatt att arbeta efter att de börjat ta ut pension av skäl som **inte** var ekonomiska. Genomsnittet för hela EU-28 var 29,1 procent. Variationen var dock stor mellan länderna. I fem av länderna, däribland Sverige, var det över 60 procent som angav att de fortsatte att arbeta av andra skäl än ekonomiska. Samtidigt var det fem länder där andelen var under 10 procent. I dessa länder fortsätter personer i huvudsak att arbeta för att säkra en tillräcklig inkomst antingen nu eller i framtiden.

Övergången mellan arbete och pension i Sverige 2012

I detta avsnitt kommer data för Sverige att presenteras i mer detalj. I och med att undersökningen är uppbyggd så att den ska vara konsistent med ordinarie AKU kan information från denna kopplas till de variabler som kommer från ad hoc-modulen. Möjligheterna begränsas dock av att det endast är en del av urvalet som fått frågorna. Eftersom uppgift om utbildningsnivå finns tillgänglig för samtliga urvalspersoner kommer detta att användas i detta avsnitt för att visa på skillnader mellan olika grupper. Vid jämförelser mellan olika utbildningsnivåer är det dock viktigt att ta hänsyn till att skattningarna i många fall är behäftade med stor osäkerhet. I tabellbilagan finns osäkerhetstal redovisade för skattningarna som rör Sverige.

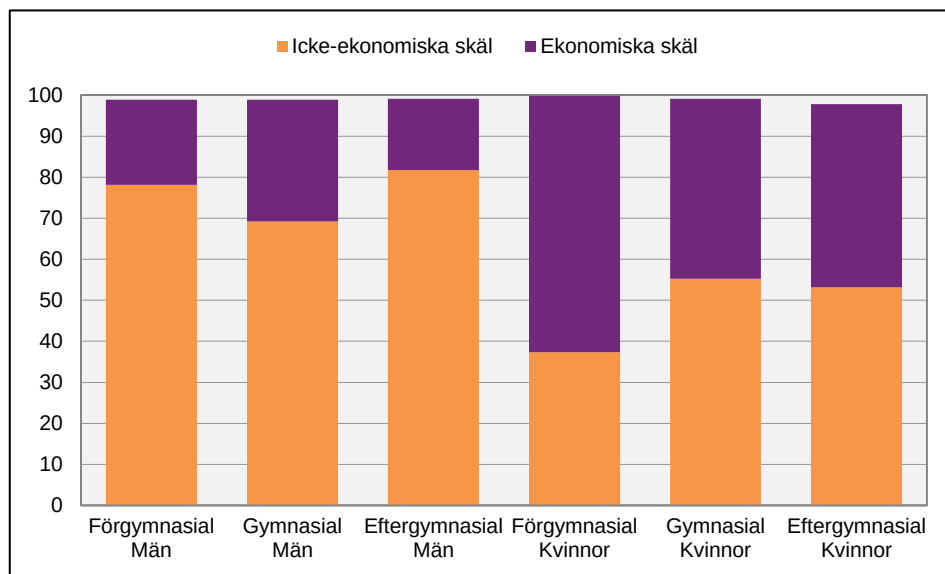
Diagram 9. Vanligaste pensionstyperna efter kön, 2012. Procent

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Diagram 9 visar de vanligaste pensionstyperna uppdelat efter kön. Den vanligast förekommande pensionstypen var allmän pension, till exempel inkomst- eller garantipension. Av de som svarat att de tog ut pension 2012 var det 83,6 procent som svarade att de tog ut någon form av allmän pension. Samtidigt var det nästan lika många som angav att de tog ut flera typer av pension samtidigt. Andelen som svarade att de tog ut en privat pensionsförsäkring var 47,1 procent. Andelen som endast tog ut allmän ålderspension i Sverige var 7,7 procent.

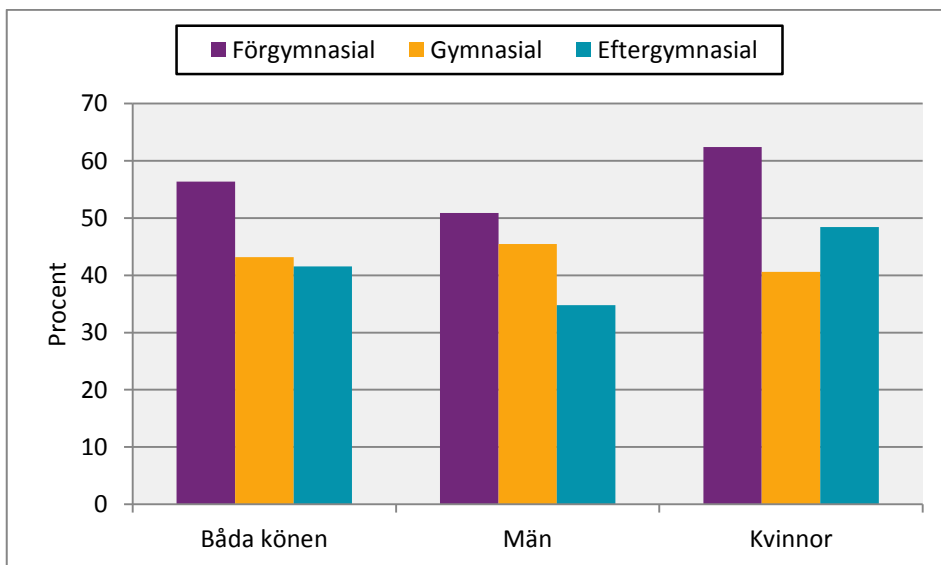
Diagram 10. **Andel personer som fortsätter att arbeta efter att de börjat ta ut pension, efter orsak till fortsatt arbete och utbildningsnivå samt kön, 2012. Procent.**

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Diagram 10 visar andelen sysselsatta som har fortsatt arbeta efter att de börjat ta ut pension fördelat efter vilken typ av orsak de angett till detta. Andelen som angett att de fortsatt arbeta av icke-ekonomiska skäl var högre bland män än bland kvinnor. Bland män med eftergymnasial utbildning var det 81,7 procent som angav att de fortsatt arbeta av skäl som inte var ekonomiska. Motsvarande andel bland kvinnor med eftergymnasial utbildning var 53,2 procent.

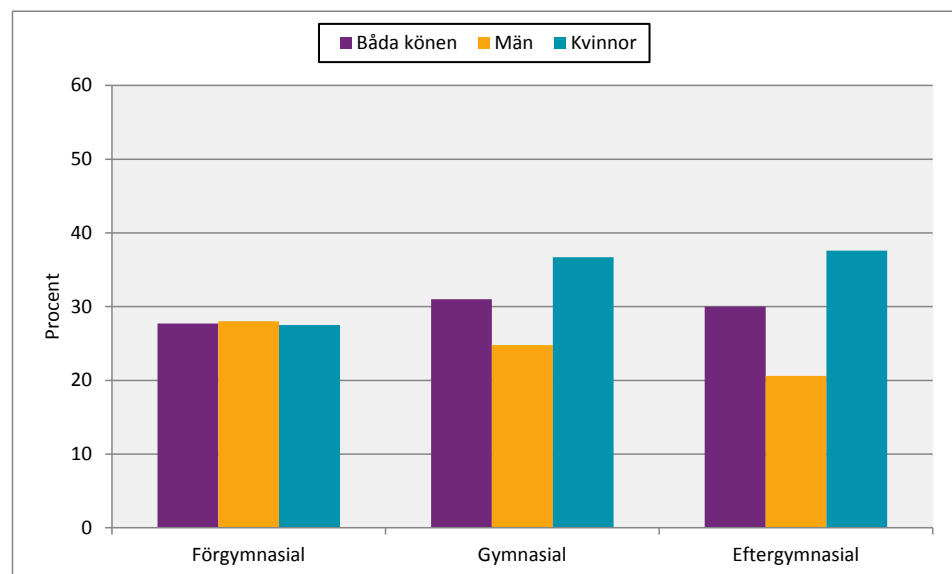
Diagram 11. **Förtidspension bland personer som tar ut ålderspension i Sverige efter kön och utbildningsnivå, 2012. Procent.**

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Diagram 11 visar andelen personer som tagit ut förtidspension bland de som tagit ut ålderspension. Totalt var det 46,0 procent av de som tar ut ålderspension som samtidigt tagit ut förtidspension. Bland kvinnor var det 48,7 procent av de som tog ut en ålderspension som tagit ut förtidspension. Motsvarande siffra för männen var 43,5 procent.

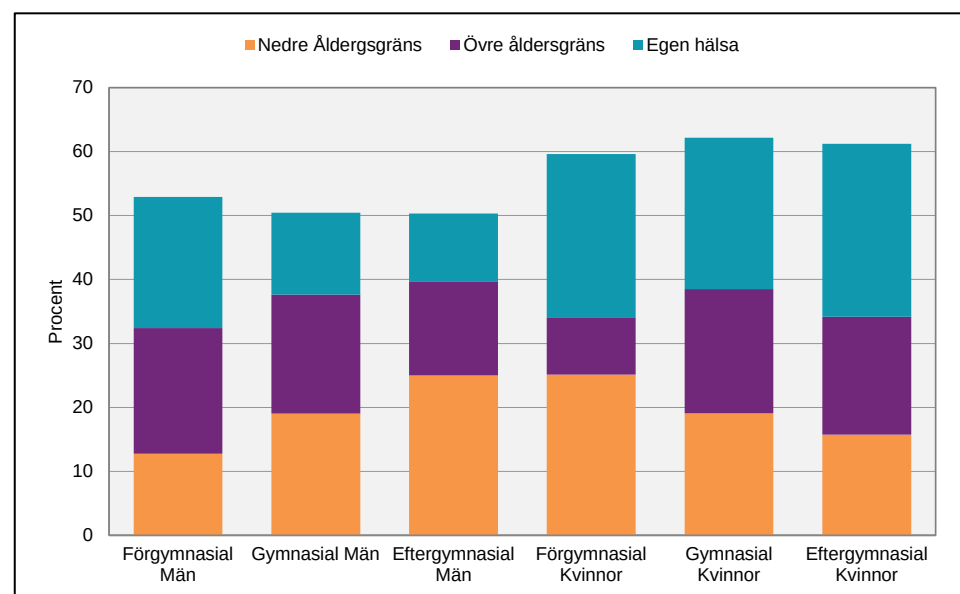
Diagram 12. **Andel personer som när de slutat arbeta velat fortsätta arbeta efter kön och utbildningsnivå, 2012. Procent.**

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Diagram 12 visar andelen personer i Sverige som när de slutat jobba velat arbeta längre efter kön och utbildningsnivå. Totalt var det 29,8 procent av de som slutat arbeta som uppgav att de velat arbeta längre. Bland männen var andelen 24,5 procent medan den för kvinnor var 34,5 procent. Fördelat efter utbildningsnivå ser mönstret olika ut för män och kvinnor. I och med att andelen sys-selsatta bland de som tar ut pension i Sverige är relativt hög så är osäkerheten i skattningar som rör de som inte arbetar hög. Se osäkerhetstal för skattningarna i tabellbilagan.

Diagram 13. **Orsak till varför personer som tar ut pension slutat att arbeta efter kön och utbildningsnivå, 2012. Procent.**

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Diagram 13 visar de vanligaste orsakerna till att personer slutat arbeta bland de som tar ut pension. 17,0 procent av dessa angav att de slutat att arbeta på grund av att de uppnått det som kan ses som övre åldersgränsen för att gå i pension. Andelen som angav att de slutat att arbeta då de uppnått den nedre åldersgränsen för att kunna ta ut pension var 19,3 procent. 12,8 procent angav att de slutat på grund av att de fått ett fördelaktigt ekonomiskt erbjudande för att sluta arbeta. Andelen som angav att de slutat att arbeta på grund av att de förlorat sitt arbete var 4,6 procent.

Tabeller

1. Andel som tog ut pension 2012 i befolkningen 50-69 år efter land och kön, 2012.

1. Share of persons who receive an old-age pension. 50-69 years old, by country and sex.

Land	Andel		
	Båda		
	könen	Män	Kvinnor
	(1)	(2)	(3)
Tjeckien	53,3	44,4	61,5
Slovenien	51,3	45,7	57,2
Slovakien	49,5	40,0	58,2
Rumänien	48,4	42,5	54,6
Polen	47,4	39,1	55,6
Kroatien	47,1	41,6	53,1
Estland	46,9	43,5	49,6
Bulgarien	46,1	40,8	50,8
Frankrike	46,0	47,5	44,3
Litauen	45,4	39,8	49,8
Österrike	45,4	41,8	49,4
Malta	44,9	46,4	40,1
Storbritannien	44,7	42,9	46,6
Lettland	44,7	42,3	46,5
Luxemburg	43,9	45,3	41,8
Sverige	43,7	42,8	44,6
Finland	42,4	40,8	43,9
Grekland	42,1	40,7	44,3
Portugal	41,6	42,7	40,5
EU-28	41,5	40,0	43,3
Italien	40,7	42,4	38,2
Danmark	38,3	35,5	41,6
Ungern	37,7	33,0	41,7
Belgien	37,1	40,0	33,3
Tyskland	36,5	34,1	39,1
Schweiz	33,8	31,1	36,5
Spanien	33,6	36,6	29,6
Norge	32,6	31,1	34,3
Cypern	31,5	33,0	29,6
Nederländerna	28,5	30,6	25,8
Irland	25,7	27,6	23,2
Island	21,3	20,5	23,5

2. Andel som tog ut pension 2012 i befolkningen 50-69 år efter land och ålder, 2012.

2. Share of persons who receive an old-age pension. 50-69 years old, by country and age.

Land	Andel		
	50-69 (1)	50-64 (2)	65-69 (3)
Tjeckien	53,3	39,4	99,1
Slovenien	51,3	42,0	97,2
Slovakien	49,5	38,6	100,0
Rumänien	48,4	38,3	89,9
Polen	47,4	38,0	97,3
Kroatien	47,1	34,5	96,6
Estland	46,9	34,7	100,0
Bulgarien	46,1	30,4	98,1
Frankrike	46,0	33,8	97,3
Litauen	45,4	31,5	100,0
Österrike	45,4	33,1	97,7
Malta	44,9	30,8	100,0
Storbritannien	44,7	30,2	95,7
Lettland	44,7	30,6	100,0
Luxemburg	43,9	31,1	96,8
Sverige	43,7	13,8	97,0
Finland	42,4	27,9	95,3
Grekland	42,1	29,2	89,7
Portugal	41,6	27,6	92,8
EU-28	41,5	27,9	95,3
Italien	40,7	27,7	94,1
Danmark	38,3	21,0	95,3
Ungern	37,7	23,0	92,6
Belgien	37,1	24,2	96,2
Tyskland	36,5	21,3	98,3
Schweiz	33,8	16,9	96,6
Spanien	33,6	19,9	90,1
Norge	32,6	19,8	84,1
Cypern	31,5	16,8	97,9
Nederländerna	28,5	14,7	89,0
Irland	25,7	13,3	80,8
Island	21,3	11,0	63,5

3. Genomsnittlig ålder då personen först tog ut pension, befolkningen 50-69 år efter land och kön, 2012.

3. Average age at which a person first received an old-age pension. 50-69 years old, by country and sex.

Land	Ålder		
	Båda		
	könen	Män	Kvinnor
	(1)	(2)	(3)
Island	65	65	64
Norge	65	65	65
Sverige	64	64	64
Nederländerna	63	63	63
Schweiz	63	63	63
Cypern	62	61	62
Danmark	62	62	62
Spanien	62	62	62
Belgien	61	61	61
Finland	61	61	61
Tyskland	61	61	61
Irland	61	61	61
Lettland	60	61	59
Litauen	60	61	59
Portugal	60	60	60
Österrike	59	59	58
Tjeckien	59	61	58
Estland	59	61	59
EU 28	59	59	59
Frankrike	59	59	59
Luxemburg	59	59	59
Malta	59	59	59
Kroatien	58	60	56
Grekland	58	58	57
Ungern	58	60	58
Italien	58	58	58
Storbritannien	58	58	59
Bulgarien	57	58	57
Polen	57	59	56
Rumänien	57	58	56
Slovakien	57	60	56
Slovenien	57	58	55

4. Andel förtidspensionerade bland personer i åldern 50-69 år som tar ut en ålderspension efter land och kön, 2012. Procent

4. Early retirement among persons aged 50-69 years who receive an old-age pension, by country and sex, 2012. Percent

Land	Förtidspension bland personer som tar ut ålderspension		
	Båda könen	Män	Kvinnor
	(1)	(2)	(3)
Italien	73,5	88,3	47,6
Irland	68,3	66,2	72,0
Spanien	59,7	61,8	55,5
Österrike	58,5	68,0	50,0
Portugal	57,2	61,6	51,7
Kroatien	55,9	57,5	54,8
Nederländerna	55,8	59,6	48,5
Ungern	51,6	46,9	54,8
Sverige	46,0	43,5	48,7
Belgien	45,7	48,3	41,5
Polen	44,2	53,3	38,9
Frankrike	43,7	42,7	45,0
Luxemburg	43,6	47,1	36,9
Island	42,4	37,4	48,7
Slovenien	39,6	40,4	39,0
EU 28	39,1	45,0	32,8
Lettland	35,1	33,4	36,1
Malta	34,2	36,3	27,3
Schweiz	33,0	33,8	32,4
Slovakien	28,0	40,6	20,9
Finland	26,4	26,2	26,6
Storbritannien	23,1	31,7	14,6
Rumänien	21,5	24,1	19,5
Cypern	21,1	21,6	20,3
Litauen	19,1	21,6	17,6
Danmark	12,1	10,2	13,8
Grekland	11,9	8,9	16,2
Estland	10,9	10,9	10,9
Tjeckien	5,3	7,4	4,0
Bulgarien	5,2	6,2	4,6

Tyskland, Lettland och Norge inkluderas ej med på grund av högt bortfall.

5. Pensionstyper, andel av personer i åldern 50-69 år efter land, 2012.**Procent**

5. Types of pension received, among persons aged 50-69 years, by country, 2012. Percent

Land	Personer som tar ut pension, efter typ		
	Någon pensionstyp	Endast allmän ålderspension	Endast ålderspension
	(1)	(2)	(3)
Tjeckien	53,3	40,0	42,0
Slovenien	51,3	41,3	41,3
Slovakien	49,5	32,8	33,3
Rumänien	48,4	41,0	41,0
Polen	47,4	38,3	38,6
Kroatien	47,1	30,3	30,5
Estland	46,9	35,0	37,6
Bulgarien	46,1	39,5	39,8
Frankrike	46,0	32,7	36,0
Litauen	45,4	32,0	32,1
Österrike	45,4	30,1	33,8
Malta	44,8	30,1	38,8
Lettland	44,7	39,0	39,1
Storbritannien	44,7	10,0	41,8
Luxemburg	43,7	24,1	31,9
Sverige	43,7	3,3	35,7
Finland	42,4	26,9	32,1
Grekland	42,1	39,4	39,8
Portugal	41,6	25,5	27,6
EU 28	41,5	23,5	32,4
Italien	40,7	34,8	36,3
Danmark	38,3	16,5	32,4
Ungern	37,7	32,5	32,5
Belgien	37,1	20,0	25,8
Tyskland	36,5	9,3	22,4
Schweiz	33,8	8,5	26,9
Spanien	33,6	18,7	20,4
Norge	32,6	8,3	18,6
Cypern	31,6	25,6	27,2
Nederländerna	28,5	4,6	19,8
Irland	25,7	7,9	21,7
Island	21,3	:	10,2

6. Andel personer i åldern 50-69 som gått ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension bland de som tar ut pension, efter land och kön, 2012. Procent

6. Share of persons aged 50-69 years who reduced their working hours in a move towards retirement among those who receive pension, by country and sex, 2012. Percent

Land	Procent		
	Personer som gått ner i arbetstid		
	Båda könen	Män	Kvinnor
	(1)	(2)	(3)
Lettland	:	:	:
Slovakien	0,5	:	:
Nederländerna	20,5	23,7	15,7
Sverige	16,8	18,4	15,2
Finland	17,9	16,1	19,6
Belgien	16,9	14,3	20,8
Danmark	13,0	11,4	14,5
Schweiz	11,4	10,9	11,8
Malta	10,6	10,2	:
Tjeckien	10,6	9,2	11,9
Polen	9,8	8,6	10,9
Litauen	6,8	7,8	6,1
Portugal	6,9	7,4	6,5
Slovenien	7,4	6,9	8,0
Frankrike	8,5	6,7	10,6
Island	7,2	6,1	8,4
EU 28	6,5	5,9	7,1
Österrike	6,5	5,6	7,6
Norge	4,5	5,2	3,7
Grekland	5,1	5,1	5,1
Estland	6,6	4,8	7,9
Luxemburg	5,5	4,3	7,5
Cypern	2,9	3,5	1,9
Bulgarien	3,4	3,3	3,5
Rumänien	3,3	3,0	3,6
Italien	2,8	2,6	3,1
Spanien	2,2	2,4	1,8
Tyskland	2,7	2,1	3,3
Ungern	2,0	2,1	1,9

Irland, Kroatien och Storbritannien ej med.

7. Andel personer i åldern 50-69 år som tar ut pension och som när de slutat arbeta velat fortsätta arbeta, efter land och kön, 2012. Procent

7. Share of persons who want to continue working among persons aged 50-69 years who receive pension, by country and sex, 2012. Percent

Land	Procent		
	Personer som när de slutat jobba velat arbeta längre		
	Båda könen	Män	Kvinnor
	(1)	(2)	(3)
Estland	55,0	60,1	51,5
Portugal	58,7	59,8	57,4
Cypern	44,5	48,7	39,0
Spanien	43,3	43,3	43,4
Storbritannien	40,7	42,4	39,4
Danmark	40,7	41,6	40,0
Lettland	38,3	40,7	36,7
Island	46,2	39,8	51,1
Irland	36,4	38,5	33,1
Finland	37,0	37,7	36,4
Österrike	34,1	36,5	31,7
Malta	33,6	33,9	32,7
Schweiz	35,3	33,9	36,4
Kroatien	32,0	32,3	31,7
Slovakien	26,3	32,3	22,5
Belgien	31,2	31,7	30,3
Nederländerna	28,3	29,3	26,7
EU 28	28,0	29,1	26,7
Frankrike	30,9	28,7	33,4
Italien	27,0	28,3	24,8
Luxemburg	29,9	26,1	36,5
Sverige	29,8	24,5	34,5
Tyskland	23,8	24,3	23,2
Tjeckien	21,5	21,7	21,3
Rumänien	18,7	21,6	16,5
Bulgarien	16,6	18,5	15,3
Ungern	17,8	17,5	18,0
Litauen	10,7	13,2	9,1
Grekland	12,4	12,4	12,5
Norge	9,7	11,2	8,4
Slovenien	9,2	8,7	9,7
Polen	7,4	8,6	6,6

8. Andel sysselsatta bland personer som tar ut pension i åldern 50-69 år efter land och kön, 2012. Procent

8. Share of employed among persons aged 50-69 years who receive a pension, by country and sex, 2012. Percent

Land	Procent		
	Andel sysselsatta av de personer i åldern 50-69 år som tar ut pension		
	Båda könen	Män	Kvinnor
	(1)	(2)	(3)
Island	43,4	48,5	38,0
Norge	45,4	47,8	42,9
Sverige	37,7	42,0	33,4
Storbritannien	35,7	40,2	31,5
Estland	35,0	34,4	35,5
Schweiz	32,9	33,2	32,6
Portugal	25,0	27,3	22,3
Cypern	21,7	25,3	16,6
Lettland	25,4	25,2	25,6
Litauen	25,1	24,9	25,1
Nederländerna	26,0	24,6	28,3
Finland	22,7	23,2	22,2
Rumänien	20,9	22,2	19,9
Tyskland	24,0	20,8	27,2
Malta	18,7	20,6	:
Polen	16,6	20,5	14,0
EU 28	19,2	19,4	19,0
Tjeckien	15,7	19,3	13,2
Danmark	14,6	19,1	10,7
Irland	18,8	18,5	19,5
Bulgarien	11,6	15,0	9,2
Slovakien	12,0	13,4	11,2
Italien	12,2	13,1	10,5
Frankrike	13,5	12,7	14,4
Slovenien	11,6	12,7	10,8
Österrike	12,5	12,1	12,9
Kroatien	8,8	11,1	6,9
Ungern	8,5	10,5	7,1
Belgien	10,0	9,0	11,5
Luxemburg	10,8	8,5	14,4
Spanien	8,4	6,1	12,2
Grekland	2,7	2,9	2,4

9. Huvudsaklig orsak till varför personer i åldern 50-69 år som tar ut en pension slutat arbeta, efter land. Procent

9. Main reason for not staying longer at work among persons aged 50-69 years who receive a pension, by country. Percent

Land	Förlorade jobbet	Uppnått övre åldersgräns för pension	Uppnått nedre åldersgräns för pension	Hälsa eller funktions- nedsättning	Familj- eller omsorgs- orsaker	Fördelaktigt ekonomiskt erbjudande för att sluta
	(3)	(4)	(5)	(7)	(8)	(2)
Island	:	:	:	46,9	:	:
Malta	:	:	86,6	6,3	:	:
Tjeckien	5,0	:	85,8	7,0	0,7	0,2
Slovenien	2,0	1,0	84,3	9,9	:	:
Bulgarien	5,4	:	80,1	10,3	1,8	:
Ungern	5,2	5,1	66,0	17,7	2,8	1,0
Grekland	0,7	28,3	60,8	5,7	1,2	0,9
Polen	5,6	7,6	57,5	20,0	2,4	3,9
Österrike	6,1	:	52,7	29,3	1,7	6,0
Luxemburg	2,2	8,5	50,0	25,1	3,1	4,5
Frankrike	10,3	10,9	48,8	14,9	2,6	7,2
Slovakien	11,0	14,6	43,4	16,6	3,5	3,3
Italien	6,9	15,4	41,4	12,5	5,6	3,7
Rumänien	6,5	11,7	38,1	30,0	7,2	2,2
Kroatien	11,6	5,8	37,9	30,0	2,6	6,5
EU 28	7,5	9,8	37,0	20,9	3,9	7,2
Finland	16,0	3,4	34,2	30,6	2,0	2,5
Norge	3,7	5,9	33,7	43,2	1,3	3,5
Schweiz	4,8	9,6	33,3	15,5	7,3	4,0
Danmark	11,6	1,8	28,6	31,6	6,2	6,9
Cypern	7,3	33,7	23,5	16,5	9,4	4,7
Belgien	7,5	8,1	22,3	16,8	4,0	11,9
Lettland	20,7	6,5	21,9	26,5	:	10,2
Storbritannien	7,5	7,2	20,2	20,6	8,8	17,2
Sverige	4,6	17,0	19,3	20,1	5,9	12,8
Spanien	8,3	15,9	18,9	29,1	3,2	10,5
Irland	6,2	16,3	18,7	22,5	7,0	16,7
Litauen	8,9	45,3	17,5	21,3	:	2,4
Nederländerna	7,6	5,2	16,3	21,1	2,1	28,1
Portugal	9,2	16,1	13,6	37,0	4,6	4,2
Tyskland	6,5	5,1	13,1	30,5	3,0	7,0
Estland	27,4	4,6	12,9	38,3	7,2	:

Tyskland, Belgien, Island visas ej i tabellen på grund av bortfallsproblem

10. Personer i åldern 50-69 som fortsätter att arbeta av andra skäl än ekonomiska efter att de börjat ta ut pension, efter land, 2012. Procent.

10. Persons aged 50-69 years who continue to work after they started to receive pension, reason: non-economic, by country, 2012. Percent

Procent			
Land	Personer som fortsätter att arbeta efter att de börjat ta ut pension, orsak: icke ekonomiska skäl		
	Total	Deltid	Heltid
	(1)	(2)	(3)
Grekland	:	:	:
Danmark	78,8	83,6	68,0
Norge	75,6	76,6	73,9
Österrike	65,4	67,4	61,9
Sverige	64,8	67,1	58,1
Slovenien	62,4	66,5	56,5
Schweiz	51,9	57,1	40,2
Luxemburg	51,3	53,7	48,6
Nederländerna	51,2	55,3	36,1
Belgien	48,1	51,4	42,4
Finland	42,2	42,9	40,8
Irland	41,4	46,5	36,7
Storbritannien	40,7	51,3	29,1
Malta	38,0	:	:
Island	37,7	52,2	29,0
Spanien	31,2	38,6	28,0
Italien	29,5	33,5	27,7
EU 28	29,1	35,2	22,5
Cypen	27,8	40,1	21,4
Portugal	25,1	30,5	18,6
Frankrike	24,4	30,8	17,9
Kroatien	21,1	22,6	:
Tjeckien	18,5	18,5	18,5
Polen	18,0	22,0	14,4
Tyskland	16,6	16,2	17,2
Bulgarien	13,4	:	13,2
Ungern	10,2	9,8	10,5
Lettland	8,9	:	:
Litauen	8,3	:	8,0
Estland	7,6	:	8,2
Slovakien	5,5	:	5,2
Rumänien	2,2	:	:

11. Vanligaste pensionstyper i Sverige för personer i åldern 50-69 år som tar ut en pension efter kön och utbildningsnivå. Procent

11. Most common types of pension received in Sweden by persons aged 50-69 years who receive a pension, by level of education. Percent

Utbildningsnivå										
	Allmän pension		Tjänste-pension		Privat pensions-försäkring		Flera pensionstyper		Endast allmän ålderspension	
Båda könen										
Förgymnasial	88,3	± 2,7	73,6	± 6,4	42,2	± 8,5	82,3	± 4,3	7,8	± 3,4
Gymnasial	82,9	± 2,3	69,0	± 4,5	43,1	± 5,1	75,2	± 3,8	10,4	± 3,3
Eftergymnasial	80,9	± 3,0	80,4	± 3,2	56,0	± 5,7	80,3	± 3,1	3,9	± 1,5
Totalt	83,6	± 1,4	73,8	± 2,7	47,1	± 3,6	78,6	± 2,1	7,7	± 1,7
Män										
Förgymnasial	88,1	± 3,3	69,4	± 9,2	46,1	± 9,8	81,5	± 5,4	8,8	± 4,4
Gymnasial	85,2	± 3,1	69,3	± 6,5	48,0	± 7,1	76,4	± 5,4	11,5	± 5,0
Eftergymnasial	84,7	± 3,8	85,3	± 4,0	62,2	± 8,2	85,2	± 3,7	3,1	± 1,6
Totalt	85,8	± 1,9	74,3	± 4,1	52,0	± 4,8	80,5	± 2,9	8,2	± 2,6
Kvinnor										
Förgymnasial	88,5	± 4,3	78,1	± 8,0	38,1	± 14,0	83,1	± 6,8	6,8	± 5,0
Gymnasial	80,5	± 3,5	68,7	± 6,2	38,1	± 7,1	74,0	± 5,2	9,2	± 4,3
Eftergymnasial	77,3	± 4,5	75,8	± 4,9	50,1	± 7,6	75,7	± 4,9	4,6	± 2,4
Totalt	81,3	± 2,1	73,3	± 3,6	42,1	± 5,3	76,8	± 3,1	7,1	± 2,3

12. Andel personer i åldern 50-69 år som fortsätter att arbeta efter att de börjat ta ut pension, efter orsak till fortsatt arbete kön och utbildningsnivå. Procent

12. Share persons aged 50-69 years who have continued to work while receiving a pension, by type of reason, sex and level of education. Percent

	Icke-finansierella skäl		Finansiella skäl	
<i>Båda könen</i>	(1)		(2)	
Förgymnasial	61,1	± 15,4	38,1	± 15,5
Gymnasial	63,2	± 6,9	35,8	± 6,9
Eftergymnasial	68,5	± 6,1	30,0	± 6,0
Totalt	64,8	± 4,9	34,1	± 4,9
<i>Män</i>	(1)		(2)	
Förgymnasial	78,1	± 8,7	20,8	± 8,4
Gymnasial	69,2	± 9,2	29,6	± 9,2
Eftergymnasial	81,7	± 5,8	17,4	± 5,7
Totalt	75,7	± 4,9	23,3	± 4,9
<i>Kvinnor</i>	(1)		(2)	
Förgymnasial	37,3	± 21,1	62,5	± 21,2
Gymnasial	55,2	± 10,7	43,8	± 10,6
Eftergymnasial	53,2	± 11,1	44,6	± 10,9
Totalt	50,9	± 8,6	47,8	± 8,6

13. Förtidspension bland personer i åldern 50-69 år som tar ut ålderspension i Sverige efter kön och utbildningsnivå. Procent

13. Share of persons who have retired early among persons aged 50-69 years who receive a pension, by sex and level of education. Percent

Utbildningsnivå	Procent					
	Förtidspension bland personer som tar ut ålderspension					
	Båda könen		Män		Kvinnor	
	(1)		(2)		(3)	
Förgymnasial	56,4	± 8,7	50,9	± 10,6	62,4	± 12,8
Gymnasial	43,2	± 5,4	45,5	± 7,3	40,6	± 8,0
Eftergymnasial	41,5	± 5,8	34,8	± 7,7	48,4	± 8,5
Totalt	46,0	± 3,9	43,5	± 4,9	48,7	± 6,1

14. Andel personer i åldern 50-69 år som när det slutat arbeta velat fortsätta arbeta efter kön och utbildningsnivå, 2012. Procent

14. Share of persons aged 50-69 years who wanted to continue working when they stopped working, by sex and level of education, 2012. Percent

Utbildningsnivå	Båda könen		Män		Kvinnor	
	(1)		(2)		(3)	
Förgymnasial	27,7	± 11,0	28,0	± 11,6	27,5	± 18,4
Gymnasial	31,0	± 7,1	24,8	± 8,1	36,7	± 11,0
Eftergymnasial	30,0	± 7,4	20,6	± 9,6	37,6	± 10,4
Totalt	29,8	± 4,8	24,5	± 5,6	34,5	± 7,5

15. Orsak till varför personer i åldern 50-69 år som tar ut pension slutat arbeta efter kön och utbildningsnivå. Procent

15. Share of persons aged 50-69 years who receive a pension, by reason for not continuing to work, sex and level of education. Percent

Utbildningsnivå						
Båda könen	Maxålder		Minålder		Hälsa	
	(1)		(2)		(3)	
Förgymnasial	14,1	± 6,5	19,1	± 6,8	23,1	± 10,8
Gymnasial	19,0	± 7,1	19,1	± 5,1	18,5	± 5,3
Eftergymnasial	16,8	± 6,5	19,8	± 6,6	19,7	± 6,5
Totalt	17,0	± 4,1	19,3	± 3,5	20,1	± 4,2
Män	(1)		(2)		(3)	
Förgymnasial	19,6	± 11,3	12,8	± 5,8	20,5	± 8,8
Gymnasial	18,6	± 9,0	19,0	± 7,4	12,8	± 5,4
Eftergymnasial	14,7	± 8,1	25,0	± 12,2	10,6	± 7,6
Totalt	17,8	± 5,6	18,9	± 5,1	14,4	± 4,1
Kvinnor	(1)		(2)		(3)	
Förgymnasial	9,0	± 5,5	25,1	± 12,3	25,5	± 19,0
Gymnasial	19,5	± 10,9	19,1	± 7,1	23,7	± 8,7
Eftergymnasial	18,5	± 9,6	15,7	± 6,5	27,0	± 9,7
Totalt	16,3	± 6,0	19,7	± 4,8	25,2	± 7,0

Fakta om statistiken

Dataunderlag

I temat används data från ad hoc-modulen 2012 med ämne ”Övergången från arbete till pension”. Urvalet bestod av en del av urvalet till Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Populationen för ad hoc-modulen var personer i åldern 50-69 år som antingen var sysselsatta eller ej sysselsatta personer som arbetat någon gång efter att de fyllt 50.

Insamling

Data för undersökningen samlades in genom att tilläggsfrågorna placerades i slutet på AKU-blanketten för delar av AKU:s urval under hela insamlingsperioden 2012. Efter ordinarie AKU informerades intervjupersonerna om syftet med tilläggsfrågorna och ombads att besvara dessa. Under 2012 genomfördes totalt 12 080 intervjuer där svar inkom för tilläggsfrågorna. Bortfallet för tilläggsundersökningen, där personen besvarat ordinarie AKU men inte tillägget uppgick till 27 procent.

Det partiella bortfallet för variablerna som samlades in var för de flesta väldigt lågt. Två variabler sticker dock ut. På frågan om när de planerar att sluta arbeta var det 43,6 procent av urvalspersonerna som inte kunde eller ville svara. Även frågan om de tror att de kommer fortsätta jobba efter att de börjat ta ut pension hade ett relativt högt bortfall, 17,2 procent av de tillfrågade kunde eller ville inte svara på denna fråga.

Blankett och instruktioner

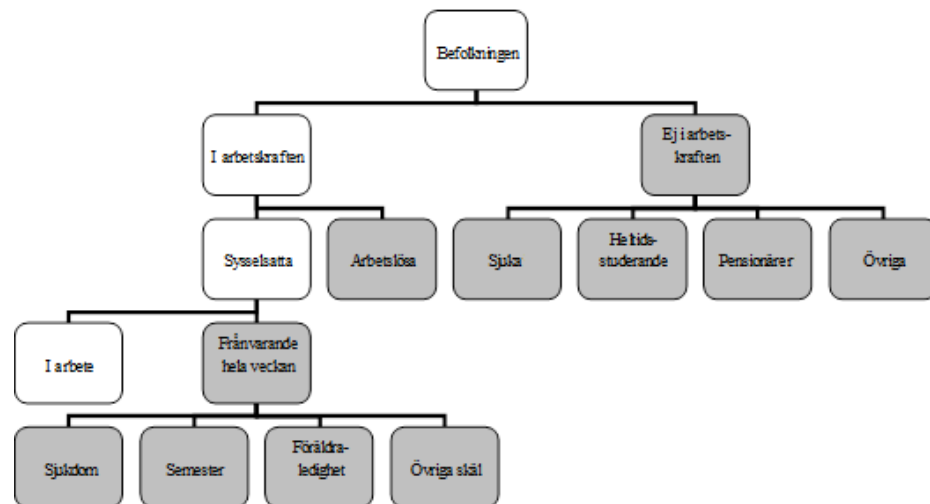
Undersökningens blankett skapades av SCB under 2011 utifrån de instruktioner som fastställts av Eurostat. Totalt bestod blanketten av 14 frågor, där majoriteten ställdes till de urvalspersoner som svarat att de tar ut pension.

Utöver blanketten togs även särskilda instruktioner till intervjuarna fram. En kartläggning av de olika typerna av pensioner som förekommer i det svenska pensionssystemet gjordes även.

Definitioner och förklaringar

*April 2005 infördes en ny EU-anpassad Arbetskraftsundersökning, vilket medför att vissa av nedanstående definitioner **inte är jämförbara** med de definitioner som använts till och med mars 2005. Oktober 2007 ändrades den svenska officiella arbetslöshetsdefinitionen till att, i enlighet med ILO:s definitioner och EU:s förordningar, även omfatta heltidsstuderande som sökt och kunnat arbeta. Även åldersgruppen är ändrad i AKU till att avse 15-74 år mot tidigare 16-64 år. För mer information om detta se www.scb.se/aku.*

Nedanstående figur visar sambandet mellan några centrala begrepp i AKU. Av figuren framgår också uppdelningen av ”befolkningen ej i arbete” på olika grupper vilka är gråmarkerade.

De gråmarkerade rutorna visar vilka undergrupper som ingår i gruppen *Personer ej i arbete*.

Sysselsatta omfattar följande grupper:

-personer som under en viss vecka (mätveckan) utförde något arbete (minst en timme), antingen som avlönade arbetstagare, som egna företagare (inklusive fria yrkesutövare) eller oavlönade medhjälpare i företag tillhörande make/maka eller annan medlem av samma hushåll (= **sysselsatta, i arbete**).

-personer som inte utförde något arbete enligt ovan, men som hade anställning, arbete som medhjälpande hushållsmedlem eller egen företagare (inklusive fria yrkesutövare) och var tillfälligt frånvarande under hela mätveckan. Frånvaron räknas oavsett om den varit betald eller inte (= **sysselsatta, frånvarande från arbetet**). Orsak till frånvaron kan vara sjukdom, semester, tjänstledighet (t.ex. för vård av barn eller studier), värnpliktstjänstgöring, arbetskonflikt eller ledighet av annan anledning.

Personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska program räknas som sysselsatta, t.ex. offentligt skyddat arbete, Samhall, start av näringsverksamhet eller anställning med lönebidrag eller anställningsstöd.

Fast anställda omfattar personer med tillsvidareanställning.

Tidsbegränsat anställda omfattar personer med vikariat, anställningsstöd, säsongsarbete, provanställning eller objekts-/projektanställning samt övriga former av tidsbegränsade anställningar.

Undersysselsatta omfattar personer som är sysselsatta men som arbetar mindre än de skulle vilja göra och som hade kunnat börja arbeta mer under mätveckan eller inom 14 dagar från mätveckans slut.

Arbetslösa omfattar följande grupper:

-personer som var utan arbete under mätveckan men som **sökt** arbete under de senaste fyra veckorna (mätveckan och tre veckor bakåt) och **kunde** arbeta mätveckan eller börja inom 14 dagar från mätveckans slut. Arbetslösa omfattar även personer som har fått ett arbete som börjar inom tre månader, förutsatt att de skulle ha kunnat arbeta mätveckan eller börja inom 14 dagar från mätveckans slut.

Relativa arbetslöshetstalet: Andelen (%) arbetslösa av antalet personer i arbetskraften.

I arbetskraften omfattar personer som är antingen sysselsatta eller arbetslösa.

Relativa arbetskraftstalet: Andelen (%) personer i arbetskraften av befolkningen.

Ej i arbetskraften omfattar:

-personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa. Gruppen omfattar bl.a. personer som är studerande som inte har eller sökt arbete, pensionärer, hemarbetsande, värnpliktiga eller långvarigt sjuka. Deltagare i de arbetsmarknadspolitiska program som betraktas som utbildning, t.ex. arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildning, ingår också i gruppen.

Latent arbetssökande ingår i "ej i arbetskraften" och består av personer som velat och kunnat arbeta mätveckan, men som inte sökt arbete. Till denna grupp hänfördes också t.o.m. AKU september 2007 heltidsstuderande som sökt arbete.

Unga som varken arbetar eller studerar (NEET) omfattar:

- personer som under en given vecka (referensveckan) inte var sysselsatta, och som inte heller deltagit i studier (under referensveckan eller de tre veckorna som föregår referensveckan). Här avses såväl formella som informella studier.

Andel ungdomar som varken arbetar eller studerar: Andelen (%) unga som varken arbetar eller studerar av antalet personer i befolkningen för vilka uppgift om eventuella studier finns.

Befolkningen ej i arbete omfattar grupperna:

- sysselsatta som har varit frånvarande från arbetet minst en hel kalendervecka, arbetslösa samt personer utanför arbetskraften. Gruppen sysselsatta som har varit frånvarande från arbetet hela kalenderveckan delas in efter orsak i undergrupperna sjuka, semester, föräldraledighet och övrigt. Personer utanför arbetskraften delas in i undergrupperna sjuka, studerande heltid, pension och övriga.

Så görs statistiken

AKU är en månatlig urvalsundersökning där antalet personer i urvalet varje månad har varierat över tiden. Mellan 1996 och 2000 var urvalsstorleken 17 000 men utökades successivt under 2001 till 21 000 personer för att därefter från och med februari 2004 minska till 19 500. Mellan 2006 och 2009 var 21 500 personer med i urvalet varje månad. Från och med januari 2010 har urvalet utökats till att omfatta 29 500 personer per månad. Som urvalsram används registret över totalbefolkningen (RTB). Tre separata urval används; ett för varje månad i kvartalet. I princip förnyas (roteras) vart och ett av urvalen med en åttondel mellan två på varandra efterföljande undersökningstillfällen. Det innebär att varje urvalsperson intervjuas sammanlagt åtta gånger under en tvåårsperiod. Urvalet räknas upp till befolkningstotaler. Datainsamlingen sker genom datorstödda standardiserade telefonintervjuer. Kodning av näringsgren och sektortillhörighet görs dels genom att utnyttja administrativa register (SCB:s Företagsdatabas FDB) med datorstöd, dels genom manuell kodning. Vid kodning av yrke och socioekonomisk gruppering används dels automatkodning genom matchning mot "lexikon", dels manuell kodning av intervjuvar.

Statistikens tillförlitlighet

De presenterade AKU-resultaten är **skattningar** behäftade med en viss osäkerhet på grund av olika felkällor som urvalsfel, bortfallsfel och mätfel. Felen kan vara slumpmässiga eller systematiska. De senare påverkar resultaten i en viss riktning.

Den **slumpmässiga osäkerheten** beroende på bl.a. urvalsfel och slumpmässiga mätfel kan uttryckas i form av **konfidensintervall** som beräknas med hjälp av skattningens **standardavvikelse**. I flera tabeller anges uppgifterna med osäkerhetstal i form av 95-procentiga konfidensintervall. Genom att beräkna konfi-

densintervall kan man få en uppfattning om hur stora skillnader mellan exempelvis närliggande månad och år som kan förklaras av slumpmässiga fel.

De **systematiska felens storlek** kan anges först efter särskilda kvalitetsstudier. Analyser av de olika felkällorna i AKU har visat att bortfallet och mätfelet är de felkällor som i första hand orsakar systematiska fel.

Genom användande av hjälpinformation (fr.o.m. 1993) vid skattningsförfarandet har bortfallsfelet reducerats betydligt jämfört med tidigare skattningsförfarande. En mätfelsstudie 2012/2013 visar att bruttofelet (det vill säga felaktigt medtagna och felaktigt uteslutna enheter) för arbetskraftsstatus (sysselsatta, arbetslösa, ej i arbetskraften) uppgår till 2 procent och för variabeln anknytningsgrad (fast-, lös-, utan anknytning) till 6 procent.

Ramtäckning: En viss övertäckning föreligger i AKU beroende på att en del personer, som är födda utomlands, lämnar Sverige utan att anmäla det till svenska myndigheter. Undertäckningen i AKU bedöms vara högst obetydlig.

Bra att veta

Annan statistik

Uppgifter om sysselsättningen redovisas, förutom i AKU, även i andra undersökningar som registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), företagsbaserad sysselsättningsstatistik samt undersökningen av levnadsförhållanden (ULF). Dessa är dock inte jämförbara med AKU, huvudsakligen beroende på skillnader i undersökningsmetod, definitioner och mättidpunkt.

Arbetsförmedlingen redovisar varje månad uppgifter om antal personer, som är registrerade vid arbetsförmedlingarna och kan ta ett arbete direkt (antalet arbetsökande). Denna statistik är ett bra komplement till AKU t.ex. genom månadsvis redovisning av arbetssökande på regional nivå.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild [Beskrivning av statistiken](#) på SCB:s webbplats, www.scb.se.

Bilagor

Blankett 2012 års ad hoc-modul med instruktioner

FRÅGOR

STÄLLS TILL ALLA

EU1a Tar du ut någon form av pension idag? (PENSION)

TILL IVE: Det är up själv som avgör om eventuell ersättning ska betraktas som pension. Ett kriterium måste dock vara uppfyllt: det ska vara regelbunden och återkommande ersättning i pengar (ej lön) vilket inkluderar banköverföringar, checkar och liknande betalningar. Inkludera inte pensioner (ej avgångsvederlag) som man fått som en klumpsumma vid tidigare tillfälle. Inkludera inte heller naturaförmåner (t.ex. minimidelen av PPM som kan tas ut från 61 års ålder i avsikt att få pensionärsrabatter på kollektivtrafik, museum mm.)

- 1 JA → EU2
2 NEJ → EU1b (kontrollfråga)

EU1b (kontrollfråga) Får du någon annan form av ersättning (vid sidan om lön eller liknande) som skulle kunna betraktas som pension?

TILL IVE: Vid behov kan man exemplifiera med pensionstyperna från fråga EU2: Allmän pension, tjänstepension, privat pension, sjukersättning ("förtidspension"), efterlevandepension.

- 1 JA
2 NEJ → Om Sysselsatt och ålder 55-69: EU10a, övriga: EU11

För att inte börja tilläggsundersökningen med en alltför komplicerad fråga om pensioner, som kan leda till ett felaktigt svar redan i inledningen, är den första frågan bred och enkel i betydelsen att ingen strikt definition av pension ges till up. Det kan vara till fördel i en början, eftersom alla kanske inte har möjlighet att identifiera exakt vilken typ av pension eller ersättning han/hon får.

I detta första steg får up själv avgöra, i huvudsak via en egen bedömning, om ersättningen han/hon tar ut är pension. Endast **ett kriterium** måste vara uppfyllt: **det ska vara regelbunden och återkommande ersättning i pengar (ej lön) vilket inkluderar banköverföringar, checkar och liknande betalningar.** (Pensioner (ej avgångsvederlag) som man fått som en klumpsumma vid tidigare tillfälle eller naturaförmåner inkluderas inte.)

Definitionen inkluderar pensioner som är av någon av typerna nedan:

- offentliga eller privata
- frivillig eller obligatorisk
- avgiftsbestämda eller förmånsbestämda

Behovsprövade pensioner, pensioner till stöd för äldre personer och funktionsnedsatta täcks också in.

Fråga EU1a är nära kopplad till fråga EU2. Om up vill ha förtydligande av begreppet pension kan man hänvisa till det allmänna pensionssystemet och de definitioner som tillämpas i EU2.

Om up svarar "Nej" ställs en kontrollfråga (EU1b) för att säkerställa att vi inte missar ersättningar som kan betraktas som gränsfall.

EU2 Vilken eller vilka typer av pension tar du ut? Tar du ut...
(PENSTYPE)

- 1 **Allmän pension ("vanlig ålderspension")?** TILL IVE: inkluderar inkomstpension, premiepension, ATP, garantipension, tilläggspension
 - 1 JA
 - 2 NEJ
- 2 **Tjänstepension?**
 - 1 JA
 - 2 NEJ
- 3 **Privat pensionsförsäkring?**
 - 1 JA
 - 2 NEJ
- 4 **Sjukersättning ("förtidspension")?**
 - 1 JA
 - 2 NEJ
- 5 **Efterlevandepension?** TILL IVE: inkluderar änkepension, omställningspension
 - 1 JA
 - 2 NEJ
- 6 **Någon annan form av pension?**
 - 1 JA Beskriv... 80 positioner
 - 2 NEJ

I detta andra steg (det vill säga efter den inledande frågan) frågar vi vilken typ av pension man får. Frågan är uppdelad i delfrågor som besvaras med "Ja" eller "Nej".

1 Allmän pension ("vanlig ålderspension")

Alla som arbetat och bott i Sverige har rätt till allmän pension, som grundas på alla inkomster du betalar skatt för. Det gäller även inkomster som exempelvis arbetslöshetsersättning, sjuk- och aktivitetsersättning och föräldrapenning. Det finns också delar som inte är grundade på inkomst, som garantipension.

Det finns en lägsta pensionsålder på 61 men ingen fast pensionsålder och lagen om anställningsskydd (LAS) ger skydd upp till 67 års ålder. Ålderspensionen kan tas ut som en delpension.

Allmän pension inkluderar:

- *Inkomstpension* är den del av den inkomstrelaterade ålderspensionen som motsvarar 16 procent av individens inkomst. Alla som är födda 1938 eller senare har tjänat in till pensionsrätter.

- *Premiepension* är den del av den inkomstrelaterade ålderspensionen som motsvarar 2,5 procent av individens inkomst. Alla som är födda 1938 eller senare har tjänat in till pensionsrätter.
- *Garantipension* ingår också i den allmänna pensionen och är ett grundskydd och komplement för dem som har haft låg taxerad inkomst. Garantipension kan fås först från 65 års ålder.
- *Tilläggspension (tidigare allmän tilläggspension, ATP)*. Denna pension gäller bara för personer som är födda under perioden 1938-53. Förutom den allmänna pension man får i form av inkomstpension och premiepension får man också en del i form av tilläggspension. Ju senare i perioden man är född desto mer av din pension får du som inkomstpension och premiepension. För att ha rätt till tilläggspension krävs minst tre år med pensionspoäng.

2 Tjänstepension

De flesta som arbetar har, förutom allmän pension, dessutom en tjänstepension och den är ofta kollektivavtalad.

Det är arbetsgivaren som betalar premien, men i vissa fall kan den anställda välja var pengarna ska placeras. Har man arbetat inom olika branscher kan man ha mer än en kollektivavtalad tjänstepension. Företagare måste kompensera på egen hand för att de inte får tjänstepension. Man får inte heller tjänstepension om man studerar eller är arbetslös.

Det finns två typer: förmånsbestämda och avgiftsbestämda. I en förmånsbestämd är den anställda garanterad en viss procent av slutlönen vid pensioneringen. Arbetstagaren kan inte påverka den förmånsbestämda delen, men det är upp till arbetsgivaren att betala den premie som krävs för att få förmånen. I en premiebestämd pension, är det bestämt hur mycket arbetsgivaren ska betala. Exakt hur stor pensionen sedan blir beror på avkastningen och storleken på de administrativa avgifterna som tas ut.

Även speciella upplägg som avtalats direkt med arbetsgivaren ingår, exempelvis personer som får gå i förtid på grund av t.ex. nedskärningar och då får "avtalspension". Pensioner till före detta folkvalda med förtroendeuppdrag ingår också här.

3 Privat pensionsförsäkring

Den privata pensionen är helt frivilligt och ett komplement till de andra delarna av pensionen. Den behöver inte vara kopplad till en anställning, utan är något som avtalas **direkt mellan individen och en bank eller försäkringsbolag**. Sparande i privat pension är avdragsgill upp till 12 000 kronor per år (ett belopp som var betydligt högre för några år sedan, vilket kan bidra till att förklara att många har sparat till privata pensioner). Sparade i reala tillgångar (exempelvis "huset är min pensionsförsäkring") och annat allmänt sparade utan direkt pensionssyfte ingår inte.

4 Sjukersättning/förtidspension

Sjukersättning (tidigare förtidspension) är för personer i åldern 30-64 med permanent nedsatt arbetsförmåga.

Även speciella upplägg som avtalats direkt med arbetsgivaren ingår.

5 Efterlevandepension

Omställningspension: En person yngre än 65, som har förlorat en make/maka eller registrerad partner har möjlighet att få omställningspension. En avliden sambo kan också innebära att man har rätt till omställningspension om personen har eller väntar barn.

Även speciella upplägg som avtalats direkt med arbetsgivaren ingår.

6 Någon annan form av pension

Här ingår alla övriga eller okända pensionsformer som inte täcks in av alternativen ovan. Beskriv gärna i klartext vad som avses.

EU3 Gick du i pension före 65 års ålder eller den för din yrkesgrupp, normala pensionsåldern? (EARLYRET)

1 JA

2 NEJ

Denna fråga syftar till att ta reda på om ålderspensionärer slutade arbeta i förtid. Det behöver inte nödvändigtvis vara att man slutade före 65 års ålder, utan man ska se till den vanliga pensionsåldern för up:s yrke eller bransch (exempelvis brandmän får pension vid 58 år ålder). Det kan vara sjukpension/förtidspension på grund av hälsoskäl och nedsatt arbetsförmåga, arbetsmarknadsskäl, familjeskäl osv. Det kan ha varit antingen på heltid eller på deltid.

EU4 Hur gammal var du när du började ta ut din pension/privata pensionsförsäkring? (AGEPENS)

TILL IVE: Avser alltså **ålderspension** (ej sjukersättning, förtidspension osv.). Här vill vi ha up's **ÅLDER** (INTE året) då up började ta ut pension.

Bortse från fall där minimidelen av PPM togs ut från 61 års ålder i avsikt att få pensionärsrabatter på kollektivtrafik, museum mm.

1 Ålder: 2 positioner

Denna fråga syftar till att ta reda på hur gammal up var när han/hon började ta ut ålderspension. I Sverige kan man tidigast ta ut ålderspension från 61 års ålder och man har rätt att arbeta fram till 67 års ålder.

Det förekommer att man tar ut en minimiandel av premiepensionen (några hundra kronor per år) för att få ta del av pensionärsrabatter, men man fortsätter arbeta som vanligt. Detta betraktas snarare som en form av naturaförmån. Bortse alltså från detta.

EJ I ARBETSKRAFTEN

EU5 Vad var den huvudsakliga orsaken till att du slutade arbeta? (REASNOT)

TILL IVE: Läs upp alternativen vid behov. Notera den **huvudsakliga** orsaken. Om up anger flera orsaker och omöjligt kan välja ut en ta den som kommer först i listan.

- 1 Jag fick ett fördelaktigt ekonomiskt erbjudande när jag slutade
- 2 Jag förlorade jobbet och/eller kunde inte hitta ett jobb
- 3 Jag hade uppnått den övre åldersgränsen för pension
- 4 Jag hade uppnått nedre åldersgränsen för pension
- 5 Andra jobbrelaterade orsaker
- 6 Egen hälsa eller funktionsnedsättning
- 7 Familj- eller omsorgsorsaker
- 8 Annat Beskriv...80 positioner

Frågan syftar till att identifiera den huvudsakliga anledningen till att up slutade arbeta. Här följer några förtydliganden om respektive alternativ:

Kod 1: Jag fick ett fördelaktigt ekonomiskt erbjudande när jag slutade. Detta omfattar alla fall där ekonomiska överväganden ledde till att up slutade arbeta/gick i pension, samt fall där beslutet grundar sig på att man tror att en senarelagd pensionering skulle leda till en lägre pension på grund av kommande pensionsreformer. Koden omfattar i synnerhet bonusar, fall-skrämmor och avgångsvederlag från arbetsgivare.

Kod 2: Jag förlorade jobbet och/eller kunde inte hitta ett jobb.

Kod 3: Jag hade uppnått den övre åldersgränsen för pension. Denna kod omfattar endast fall när up nått det högsta lagstadgade/vanliga pensionsåldern. I Sverige får man nu arbeta till 67 års ålder, efter det kan man komma överens med sin arbetsgivare om att arbeta längre. Det kan också finnas särskilda avtal mellan fackföreningar och arbetsgivare. Den övre åldersgränsen för pension varierar beroende på bransch, yrke och så vidare.

Kod 4: Jag hade uppnått nedre åldersgränsen för pension. Omfattar svar som: "Jag gick i pension för att jag uppnått den ålder då jag kunde börja få pension".

Kod 5: Andra jobbrelaterade orsaker. Några exempel är: obekväma arbetstider eller arbetsuppgifter, hälsa och trygghet på arbetet, stress på arbetet, arbetet var alltför krävande, kompetensen inte tillräckligt eller användbar, arbetsgivarens attityd mm.

Kod 6: Egen hälsa eller funktionsnedsättning.

Kod 7: Familj- eller omsorgsrelaterade orsaker. Familj- eller omsorgsrelaterade orsaker som vårdansvar (up var tvungen att ta hand om barn eller annan behovande), bortgång av en nära anhörig mm.

Kod 8: Annat. Detta är en restpost som endast ska användas om inget av ovanstående alternativ passar in. Om möjligt, beskriv i klartext kortfattat orsaken.

**EU6 Hade du, när du slutade jobba, velat arbeta längre?
(WORKLONG)**

TILL IVE: Antingen i jobbet up hade eller med något annat.
--

1 JA

2 NEJ

Denna fråga syftar till att ta reda på om up skulle ha föredragit att arbeta längre. Frågan skall besvaras med utgångspunkt från vad man ville vid tidpunkten för pensionering.

Om up säger att det inte var möjligt att fortsätta arbeta (exempelvis på grund av att arbetsgivaren beslutat det) bör man förklara att frågan syftar på up:s önskemål oavsett om det fanns andra omständigheter som hindrade honom/henne från att fortsätta arbeta.

Personer som svarar exempelvis "Jag skulle ha velat fortsätta arbeta men bara om jag hade haft en möjlighet att byta till annat jobb" bör kodas "Ja". Den föregående frågan (EU5) ger anledningen till varför man inte arbetade längre.

EJ I ARBETSKRAFTEN

EU7a Gick du ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension? (REDUCHRS)

TILL IVE: Även en minskning till heltid ska räknas (t.ex. att man slutar jobba övertid).

- 1 JA
- 2 NEJ

Om EU7a=JA och EU2: 1/2/3/6 = JA

EU7b Gick du ner i arbetstid innan eller i samband med att du började ta ut pension? (REDUCHRS)

- 1 JA, INNAN
- 2 JA, I SAMBAND MED PENSIONEN

SYSSELSATTA

Om ålder 55-69

EU10a Har du gått ner i arbetstid som ett steg mot heltidspension? (REDUCHRS)

TILL IVE: Avser nuvarande jobbet. Även en minskning till heltid ska räknas (t.ex. att man slutar jobba övertid).

- 1 JA
- 2 NEJ

Om EU10a=JA och EU2: 1/2/3/6 = JA

EU10b Gick du ner i arbetstid innan eller i samband med att du började ta ut pension? (REDUCHRS)

- 1 JA, INNAN
- 2 JA, I SAMBAND MED PENSIONEN

Dessa frågor syftar till att ta reda på om up, frivilligt eller inte, gick ner i arbetstid som ett steg mot heltidspensionering. Ifall man får ålderspension, vill vi också veta om man gick ner i arbetstid innan eller i samband med detta.

För personer som ej är sysselsatta är referensperioden "det förflutna". För sysselsatta är det "nuläget".

Svaret på EU7a/10a ska vara "Ja" om en minskning av arbetstiden skett, oavsett om det sker pga. av pensionssystemets utformning eller som en överenskommelse mellan up och arbetsgivaren. Detsamma gäller om up minskat eventuellt övertidsarbete oavsett om det fanns en överenskommelse med arbetsgivaren eller inte.

Up som arbetat heltid och övergått till deltid ska svara "Ja" om man gjort det som ett första steg mot pensionering.

Up som arbetat deltid ska han svara "Nej" om antalet arbetstimmar inte minskats ytterligare som ett steg mot pensionering.

Up som lämnat ett arbete när han/hon nått pensionsåldern och börjat ett annat deltidsarbete svarar "Ja" på EU7a/10a respektive "i samband med att du fick ålderspension" på EU7b/10b.

"Nej" omfattar även svar som "Det är inte möjligt för mig att minska antalet timmar".

Up som tvingats minska arbetstiden för att få fortsätta arbeta bör svara "Nej"

då minskningen inte skett som ett steg mot pensionering.

SYSSELSATTA

EU8 (Du får pension men arbetar fortfarande.) Vad är den huvudsakliga orsaken till att du fortsatt att arbeta? (STAYWORK)

TILL IVE: Läs upp alternativen vid behov. Notera den **huvudsakliga** orsaken.

- 1 För att få högre pension i framtiden
- 2 För att ha tillräckliga inkomster i nuläget
- 3 Både alternativ 1 och 2 lika viktiga
- 4 Icke-ekonomiska orsaker, t.ex. tillfredställande arbete

Svarsalternativ 3 ska användas när up tycker både nuvarande inkomst (alternativ 2) och framtida inkomster (alternativ 1) är lika viktiga.

Svarsalternativ 4 (Icke-ekonomiska skäl) omfattar till exempel trivsel på arbetet ("Jag gillar att arbeta"), flexibla arbetsformer, goda möjligheter till kompetensutveckling, hälsosam och trygg arbetsplats, uppskattning på jobbet, sociala kontakter etc. Det inkluderar också svar som "Jag vill inte vara hemma", "Om jag inte arbetade vet jag inte vad jag annars skulle använda min tid till", "Mina barn har flyttat hemifrån", "Min partner är arbetar fortfarande", "Jag kan inte hitta en lämplig efterträdare" etc.

Om up är "pensionerad" men då och då arbetar (under referensveckan) ska man referera till varför man arbetade under just den veckan.

EU9 När planerar du att sluta arbeta? (PLANSTOP)

- 1 INOM ETT ÅR
- 2 OM 1 TILL 2 ÅR
- 3 OM 3 TILL 4 ÅR
- 4 OM 5 TILL 9 ÅR
- 5 OM 10 ÅR ELLER MER
- 6 HAR INGA PLANER
- 7 VET EJ

Detta är en framåtblickande fråga om vilka planer man har för att helt sluta arbeta (med avsikten att aldrig återgå till arbete).

Personer som svarar något i stil med "Jag ska (måste) arbeta för evigt" bör kodas 5. Svar som "det finns inga planer" eller "ännu inte bestämt" bör kodas 7.

STÄLLS TILL ALLA DÄR EU2: 1/2/3 ≠ JA

EU11 Vilken eller vilka typer av pension kommer du få ut när du går i pension? (ålderspension) (BUILDPEN)

1. **Allmän pension ("vanlig ålderspension")?** **TILL IVE:** inkluderar inkomstpension, premiepension, garantipension, tilläggspension
 - 1 JA
 - 2 NEJ
2. **Tjänstepension?**
 - 1 JA
 - 2 NEJ

3. **Privat pensionsförsäkring?**
1 JA
2 NEJ
4. **Någon annan typ av ålderspension?**
1 JA Beskriv... 80 positioner
2 NEJ

Syftet med frågan är att få information om vilka typer av pensionsrättigheter som up har sparat till hittills, även om up ännu inte har rätt ta ut dem.

Se instruktioner till EU2 (sida 3) för mer information om hur pensionstyperna definieras.

De allra flesta som bor och arbetar i Sverige bidrar enligt lag till det allmänna pensionssystemet, alltså förväntas ett jakande svar på EU11-1 (Allmän pension) i de flesta fall.

EU11-4 (Någon annan typ av ålderspension) är en restpost som endast ska besvaras med "Ja" om vet att man sparat ihop pensionsrätter men inte vet vilken typ. Det idealiska är att ingen behöver svara Ja på denna.

SYSSELSATTA OCH ARBETSLÖSA OM EU1≠JA och EU11: 1/2/3/4=JA

EU12 Tror du att du kommer försöka fortsätta arbeta eller söka jobb efter att du börjat ta ut pension? (CONTWORK)

TILL IVE: Oavsett om det är hel- eller deltid

- 1 JA →EU13
2 NEJ →EU14

EU13 Är det av ekonomiska skäl?

- 1 JA →SLUT
2 NEJ, AV ANDRA SKÄL ÄN EKONOMISKA →SLUT

EU14 Tror du att du kommer att sluta arbeta/söka jobb innan du börjar ta ut pension?

- 1 JA →SLUT
2 NEJ →SLUT

Frågorna är framåtblickande och kan upplevas som något hypotetiska. De som svarat att de sparat till ålderspension får ta ställning till om de tänkt fortsätta arbeta/söka arbete när de väl börjat ta ut pension och i så fall om det är av ekonomiska eller andra skäl.

Mapping of pensions

01 Old-age pension, statutory scheme

Anyone who has worked and lived in Sweden is entitled to statutory old-age pension, which is a defined contribution pension based on all declared income. This also includes income from unemployment benefits, Sickness compensation, Activity compensation, Parental benefits and so on. There are also parts which are not based on income, e.g. Guaranteed pension. The pension cannot be received before the month you turn 61.

- *Income pension (inkomstpension)*: the portion of the income-related old-age pension linked to 16 percent of the total of an individual's income and pension-qualifying amounts (up to a ceiling on pension-qualifying income). All those born later than 1937 has earned income pension rights.
- *Premium pension (premiumpension)*: the proportion of the earnings-related old-age pension designed as a funded system (defined-contribution system). All those born later than 1937 has earned premium pension rights.
- *Guaranteed pension (garantipension)*: provides basic income security for retired individuals who have had little or no income. The guaranteed pension is a supplement to the income-related pension. (≥ 65 years old)
- *Supplementary pension (tilläggs pension)*: paid to all persons born before 1938. Persons born between 1938 and 1953 receive a certain number of twentieths of their income-related pension as supplementary pension and the remaining number of twentieths as income pension and premium pension.
- *Housing supplement (bostadstillägg)*: persons who have turned 65 and received the entire old-age pension are entitled to apply for a housing supplement. Persons born in 1938 or later must have received the entire premium pension as well.

02 Old-age pension, occupational scheme

Most employees have, in addition to the statutory scheme, also a collectively agreed occupational pension scheme. It is the employer who pays the premium, but in some cases the employee can choose which form of insurance or in which insurance company the money should be invested. People who have been working in various sectors may have more than one collectively agreed occupational pension scheme. Self-employed persons have to compensate on their own for the occupational scheme. You do not have occupational pension scheme if you are studying or unemployed.

There are two types of pension: defined benefit and defined contribution. In a defined benefit pension, the employee is guaranteed a certain percentage of the final salary upon retirement. The employee can not affect the defined benefit component, but it is up to the employer to pay the premium required to obtain the benefit. In a defined contribution pension, it is decided how much the employer is to pay. Exactly how large the pension will be depends on the returns and the size of administration fees charged.

03 Old-age pension, personal scheme

The private pension is completely voluntary and a complement the other parts of the pension. The personal schemes do not have to be linked to an employment relationship, and is established and administered directly by a pension fund or a financial institution. Deposits in personal pension schemes is deductible up to 12 000 SEK per year.

04 Disability pension

- *Sickness compensation (former disability pension) (sjukersättning)*: for persons aged 30-64 with permanently reduced work capacity.
- There are also some supplemental arrangements that can be agreed with the employer.

05 Survivor's pension

- *Child pension (barnpension)*: Children can receive a child pension if one or both of their parents have died.
- *Adjustment pension (omställningspension)*: A person younger than 65, who have lost a spouse or registered partner have the possibility to receive an adjustment pension. The death of a common-law spouse also qualifies if the person has or is expecting a child.
- *Widow's pension (änkepension)*: Women, born in 1945 or afterwards, who were married to someone on 31 December 1989 and until he died, can receive part of a widow's pension. If younger than 65, the person will receive an adjustment pension first and foremost.

06 Early retirement benefits for labour market reasons (unemployment pension)

- Unemployment pension does not exist formally in Sweden, but in reality it exists in agreements between employer and employees.

In English

Summary

The theme report for the third quarter of 2014 is about the transition between work and retirement. The basis for the report is the ad hoc-module that parts of the Labour force surveys (LFS) sample participated in during 2012. The ad hoc-module included persons aged 50-69 who were either employed or not employed who had worked after the age of 50. Previously, all the presentation was transferred to Eurostat. However, Statistics Sweden aims to continue to publish results from these additional studies.

In Sweden the average age when persons aged 50-69 first receive a pension was 64 years. The age which a person first receives an old-age pension does not necessarily coincide with the time that a person stops working. For the EU-28 the average age was 59. In Sweden 43.7 percent of those aged 50-69 received a pension. In the EU-28 the corresponding figure was 41.5 percent. However, among persons aged 50-64, Sweden had the third lowest share of people that received a pension among the other European countries. The share was 13.8 percent in Sweden compared to 27.9 in the EU-28.

The share of people who retired early was higher in Sweden than in the EU-28. In Sweden 48.7 percent of the women retired early and among men 43.5 percent. In the EU-28, 45.0 percent of the men and 32.8 percent of the women retired early. Early retirement is defined in relation to the normal retirement age in the country, which means that it varies among countries.

Among people who received a pension in the EU-28, 19.2 percent were employed. In Sweden the corresponding figure was 37.7 percent. Only Norway and Iceland had a higher share of people that were employed. Sweden had a larger share of men than women who were employed when they received a pension. In the EU-28 there was almost no difference between men and women.

In Sweden, 29.8 percent of those who had stopped working answered that they wanted to work longer. Among men the share was 24.5 percent while it was 34.5 percent for women. In the EU-28 the average was 28.0 percent.

The most common pension type in Sweden was old-age pension. Among those who answered that they received a pension in 2012, 83.6 percent received an old-aged pension. 47.1 percent answered that they received a private pension and 78.6 percent received more than one pension. In Sweden 7.7 percent received only a statutory old-age pension.

List of tables

1. Share of persons who receive an old-age pension. 50-69 years old, by country and sex.	20
2. Share of persons who receive an old-age pension. 50-69 years old, by country and age.	21
3. Average age at which a person first received an old-age pension. 50-69 years old, by country and sex.	22
4. Early retirement among persons aged 50-69 years who receive an old-age pension, by country and sex, 2012. Percent	23
5. Types of pension received, among persons aged 50-69 years, by country, 2012. Percent	24
6. Share of persons aged 50-69 years who reduced their working hours in a move towards retirement among those who receive pension, by country and sex, 2012. Percent	25
7. Share of persons who want to continue working among persons aged 50-69 years who receive pension, by country and sex, 2012. Percent	26

List of terms

Arbetslösa	unemployed
Anställda	employees
Arbetsstimmar	hours worked
Arbetare	workers
Båda könen	both sexes
Därav	of which
Ej i arbetskraften	not in the labour force
Ej i arbete	not at work
Faktiskt arbetade timmar	actual hours worked
Fast anställd	permanently employed
Frånvarande från arbetet	persons absent from work
Frånvarande fr. arbetet hela veckan	absent from work the whole week
Företagare	employers, self-employed
I arbetskraften	in the labour force
I arbete	at work
Kvinnor	women
Latent arbetssökande	potentially looking for a job
Medhjälpande familjemedlem	unpaid family worker
Månad/månadsvis	month/monthly
Män	men
Näringsgren	branch of industry
Osäkerhetstal	measure of uncertainty
Outnyttjat arbetskraftsutbud	labour supply not utilized
Relativt arbetskraftstal	labour force rate / activity rate
Relativt arbetslöshetstal	unemployment rate
Relativt frånvarotal	absence ratio
Sektortillhörighet	sector of employment
Sysselsatta	employed
Sysselsättningsgrad	employment rate
Säsongrensade o utjämnade värden	seasonally adj.and smoothened figures
Tidigare arbetskraftstillhörighet	previous labour force status
Tidsbegränsat anställd	temporarily employed
Tjänstemän	salaried employees
Undersysselsatta	underemployed
Ursprungliga värden	original figures
Vanligen arbetade timmar	usual hours worked
Yrke	occupation
Ålder	age